

DOXA

ZPRAVODAJ

KATOLICKÉ TEOLOGICKÉ FAKULTY

UNIVERZITY KARLOVY

2023, roč. 9, č. 1

Mír – odpuštění – usmíření

Obsah

EDITORIAL

Vojtěch Novotný / 1

FOCUS: Mír – odpuštění – usmíření

Tomáš Holub – Vojtěch Novotný: *Jak se uzavírá mír?* / 2

Kateřina Lachmanová – Radek Tichý: *Odpuštění a usmíření mezi vírou a psyché* / 5

Ondřej Salvet – Tomáš Janko: *O životě, víře a ekumenismu* / 8

Pavel Frývaldský: *Kristus – naše smíření* / 11

AKADEMICKÝ ŽIVOT: Fakulta fotogenická / 13

ABSOLVENT

Peter Bučko – Petr Kubín: *Netušil jsem, že se dostanu k medievistice* / 17

MINULOST A PŘÍTOMNOST

Miloš Sládek: *Nejcennější spis naší fakultní knihovny* / 20

VZPOMÍNÁME

Mireia Ryšková: *Ludvík Armbruster (1928–2021)* / 24

INFORMACE / 25

DISERTACE / 26

PUBLIKACE / 27

NADAČNÍ FOND ARNOŠTA Z PARDUBIC

Josef Fírt: *Dopis čtenářům* / 28

Černobílý obrazový doprovod poskytla studentka Yuliana Shyshova.

Barevné fotografie ze života fakulty poskytly studentky Alena Kráčmarová, Kateřina Kolaříková, Anna Pavlíčková, Dominika Plánková, Yuliana Shyshova, Adéla Zelenková a pan Viktor Škaroupka.

Doxa: zpravodaj Katolické teologické fakulty Univerzity Karlovy

Číslo a datum vydání: 2023, roč. 9, č. 1

Vydavatel: Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy

Redakce: Vojtěch Novotný (vedoucí redaktor), Adéla Bytelová, Josef Bartoň, Lenka Makovcová-Demartini, Eva Doležalová, Klára Kudlová, Milan Pech, Radek Tichý, Irena Věchtová

Adresa: Doxa, Thákurova 676/3, 160 00 Praha 6, doxa@ktf.cuni.cz

Periodicita: 2x ročně

Grafická úprava: Vojtěch Nedbal podle grafické předlohy Otakara Karlase

Tisk: Tiskárna Kleinwächter, Čajkovského 1511, 73801 Frýdek-Místek

Distribuce: KTF UK. Cena: zdarma

Registrace: MK ČR E 21835; ISSN 2336-5706

Za text jednotlivých článků odpovídají autoři a jejich pohled nemusí vyjadřovat stanovisko KTF UK.

Redakce si vyhrazuje právo dodané rukopisy krátit.

© Katolická teologická fakulta Univerzity Karlovy

VÁŽENÍ ČTENÁŘI,

před více než rokem se Ukrajina, napadená Ruskem, propadla do hrůz války, jež přináší zlo a utrpení snad všech myslitelných forem. Otevřelo nám to oči pro boje a útlak i v jiných, vzdálenějších končinách. Stejně jako naši předci, i my na základě těchto zkušeností nově objevujeme ono nesmírné dobro, jímž je mír. Lépe si také uvědomujeme, že ozbrojený konflikt je zviditelněním, kumulací a umocněním zla, jež lidem každým dnem „vychází ze srdce“ (Mt 15,19), a že tedy skutečným protikladem války není mír, nýbrž svatost.

Realismus ovšem velí, abychom připomněli, že svatost má podobu přemáhání zla dobrem (Řím 12,21). Tím dobrem, jež je tady a teď skutečně možné – i kdyby bylo menší, než by bylo zapotřebí k úplnému vyřešení dané situace. Takové jednání je projevem milostiplné přítomnosti Ducha, jenž vzlíná kapilárami lidské svobody, a podílem na tom, co je vlastní Bohu samému. Tomu, který miluje „jako první“ (*prótos*: 1 Jan 4,19), „je dobrý k nevděčným i zlým“ (Lk 6,35) a „prokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus za nás zemřel, když jsme ještě byli hříšní“ (Řím 5,8). Tomu, jenž jediný má sám od sebe moc odpouštět hříchy a jenž spěchá vstříc každému, kdo toho má zapotřebí (Mk 2,7; Lk 15,20).

Trojediný, který je Pokoj sám, mezi lidmi pokoj *tvorí* takřka *ex nihilo*. Je to týž Bůh, jenž povolává k bytí to, co ještě není; omilostňuje bez předchozích zásluh; za přátele a spolupracovníky si volí nicky; křísí mrtvé (Řím 4,17; 1 Kor 1,28). Bůh První a Poslední, Bůh Agapé, Bůh v Ukřižovaném. Odtud Ježíšova slova, podle nichž jsou dětmi Nejvyššího ti, kdo milují nepřátele a dobře činí těm, kteří je nenávidí (Lk 6,27). Ti, kdo tvoří pokoj (*hoi eirénopoi*: Mt 5,9). Předjímají ho ve svých činech právě tím, že protivníkovi přejí a prokazují dobro, že hladoví a žízní po spravedlnosti pro něj i pro druhé (Mt 5,6) a že mu přejí milost obrácení a nápravy (2 Tim 2,24–26).

Jak to ale dokázat v situaci válečného konfliktu s jeho strašnými zločiny a křivdami? Jak na to v jeho každodenním mezilidském *zárodku*? Jak to spojit s právem na obranu, jež se ve vztahu k bližním může stát morální povinností? Jak přejít k míru, odpuštění a usmíření?

Netřeba zdůrazňovat, jak je nám to zatěžko a jak málo tomu rozumíme. V tomto fakultním zpravodaji se k lepšímu porozumění snažíme učinit alespoň několik krůčků. Nejprve se ptáme, co mír je a jak se uzavírá. Potom přecházíme k otázce, v čem spočívá mezilidské odpuštění a usmíření. Nakonec krátce zmiňujeme téma ekumenismu a usmíření mezi konfesemi. Následují další obvyklé rubriky, jimiž vám, vážení čtenáři, nabízíme vhled do působení akademické obce.

Věnujte nám, prosím, svou přízeň!

Vojtěch Novotný
vedoucí redaktor

Jak se uzavírá mír?

ThLic. Tomáš Holub, Th.D.

Jedním ze základních východisek je princip menšího zla.

S Tomášem Holubem rozmlouvá Vojtěch Novotný

Podnětem pro náš rozhovor je válečný konflikt na Ukrajině i četné další mezistátní, občanské a teroristické války. Některé z nich trvají již desetiletí. Jako by lidstvo neumělo mír nejen udržet, ale ani nastolit. To neumění je nejenom praktické, ale i teoretické. Tak to alespoň tvrdí Brian Orend, podle něhož teorie spravedlivé války rozvádí kritéria morálně ospravedlnitelného zahájení a vedení války (*ius ad bellum*, *ius in bello*), ale nedostatečně věnovala pozornost etickým aspektům jejího spravedlivého ukončení (*ius post bellum*). Biskup Tomáš Holub tuto problematiku studoval jako vojenský kaplan, doktorand i přednášející naší fakulty. Odtud následující otázky.

Sv. Tomáš Akvinský (STh II-II,29,1–4) tvrdí, že „všichni, kdo válčí, se snaží válkou dospět k dokonalejšímu míru, než jaký měli dříve“, totiž k míru, který s sebou ponese nastolení takového stavu věcí, který se jim jeví jako žádoucí dobro. Musí to ovšem platit o obou stranách současně. A to paradoxně znamená, že mír mohou uzavřít jen ti, kteří si vzájemně dopřejí skutečné a uspokojivé dobro, tedy lidé dobří. Co na to říkáš?

Je to velmi vysoko postavená teorie, která reflektuje subjektivitu připravenosti k uzavření míru. Mír bohužel nikdy nikdo neuzavírá v situaci, ve které má dojem, že je to pro něho nevýhodné. Nicméně motivace k té „výhodnosti“ sahají od naprosto dábelkých až po zcela duchovní a sebeobětující. Tato věta Tomáše Akvinského reflektuje to zásadní, co říká jinde – že člověk vlastně ve své podstatě není schopen dělat něco, o čem si myslí, že je to pro něho zlem. Člověk vždy dělá to, o čem se domnívá, že je to pro něho dobrem. Ale subjektivita posuzování toho, co je pro mě dobrem, je tím dábelským kopytkem, které vždycky může tuto věc posunout buď do absurdních rovin, nebo ji zničit v nějaké nadějeplné perspektivě. Obávám se, že tato věta je sama o sobě velmi teoretická a vlastně nám neříká nic jiného, než že vyjednávání o míru je velmi pragmatické vyjednávání, které se děje tehdy, když se jednotlivé strany z různých důvodů domnívají, že válkou již nemohou získat více. To vlastně velmi cynicky říká také Carl von Clausewitz – že válka je pokračování politiky jinými prostředky, a že jestliže tyto prostředky se neukážou jako smysluplné, tak si politika hledá ještě jiné prostředky, což může být například uzavření míru.

Akvinský zrcadlí sv. Augustina, podle něhož je mír tam, kde je spořádaná svornost a pokoj řádu (De civitate Dei 19,13,1). Totéž vědomí vyjádřil název české edice válečných proslavů Pia XII.: Mír ze spravedlnosti. Také Jan XXIII. v Pacem in terris tvrdil, že „mír je prázdné slovo, neproměňuje-li se v řád založený na pravdě, vybudovaný podle požadavků spravedlnosti, prohloubený a naplněný opravdovou láskou a konečně uskutečňovaný ve svobodě“. Není to ale příliš náročná, eschatologická představa o míru ve světě, který je prostoupen hříchem?

Na rozdíl od odpovědi na první otázku zde již nemluvíme o subjektivitě, která vede jednotlivé aktéry k uzavření míru, ale hovoříme o ideálu, který odděluje příměří, tedy klid zbraní, od skutečného míru, jak o tom mluví také Druhý vatikánský koncil v apoštolské konstituci *Gaudium et spes*. Mír je zde vykreslen v těch nejhlubších dimenzích, které mají duchovní rozměr, kdy se mluví o tom, že mír je spojen s otevřeností k dobru pro druhé a je naplněn vizemi, které přesahují horizonty viditelného. Samozřejmě, že k naplnění tohoto ideálu se v praktických kličkách reálných dějin jenom přibližujeme, nikdy ho nedosáhneme stoprocentně. Nicméně úkolem ideálu je ukazovat na Boha, ke kterému máme směřovat, je tím, ke kterému mají, ač nedokonale, jednotlivá

úsilí vzhlízet a který mají brát jako měřítko toho, nakolik se v daném konkrétním kompromisu věci daří. Z tohoto důvodu je ideál míru velmi důležitý pro konkrétní aktéry, kteří se potom snaží hledat praktický mír v dějinných souvislostech. Myslím, že přesně to je úloha církve – mluvit o ideálu, který je v plnosti dosažitelný jenom skrze svatost, tedy blízkost Bohu, a povzbuzovat ty, kteří k svatosti teprve rostou, tedy nás všechny, abychom se pokoušeli neulehčovat si situaci tak, že budeme ideál snižovat, ale spíše si přiznávali, že v konkrétní situaci, ve které žijeme, je k němu ještě daleko. Tím se nelimituje možnost uzavřít konkrétní dohodu, ale zvyšuje se pokora v uvědomění, že taková dohoda v žádném případě není ideální.

Jan Pavel II. k tvrzení, že mír je plodem spravedlnosti, připojil dovětek, že nedokonalou lidskou spravedlnost je třeba doplnit o odpuštění, jež „hojí rány a od základu znovu navazuje narušené mezilidské vztahy“: „Pilířem opravdového míru je spravedlnost a ona zvláštní podoba lásky, jíž je odpuštění.“ Odtud i závěr, že služba, kterou mohou náboženství prospět míru, spočívá v „pedagogice odpuštění“. Je-li ale řeč o odpuštění, jsme daleko za právním ujednáním míru mezi státy a mluvíme o pokoji mezi lidmi. Co si myslíš o vztahu mezi mírem a odpuštěním Ty?

Tato věta, kterou Jan Pavel II. zdůraznil při své návštěvě válkou rozervané bývalé Jugoslávie, je jedním z pilířů pojetí etiky spravedlivého míru konce 20. století a současnosti. K výroku sv. Jana Pavla II. se plně hlásím. Protože bez odpuštění je každý mír pouze mezičasem k vypuknutí dalšího konfliktu, ve kterém se nenávist a vzájemná odplata budou znovu objevovat jako hlavní motivy. A to mnohdy ještě zvětšené skrze narativy, jež je – bez kontroly a bez odpuštění jako společenského rozměru – živí v jednotlivých rodinách či skupinách, které byly válkou postiženy. Myslím, že usilovat o odpuštění a smíření jako o podmínku trvalého míru není v žádném případě pouze naivním požadavkem idealistického a snilkovského církevního prostředí, ale je velmi nutnou premisou pro to, aby mír mohl být trvalý. Skvělým příkladem, že tato věc je reálná, je pro nás způsob, jakým se s válkou a s následky války stále ještě pokoušejí a především v minulosti pokoušeli vypořádat lidé z Německa. Ti, kteří byli zataženi do hrůz 2. světové války na straně fašistické diktatury Hitlerova režimu. Všude tam, kde úsilí o odpuštění a smíření chybí, je to jediné, co může následovat po velmi účelovém ukončení válek (k němuž dojde vyčerpáním fyzických či ekonomických sil, které by dávaly možnost vést válku dál), je znovu vytváření podmínek pro to, aby se válka stala formou, jak řešit konflikt k vlastnímu prospěchu bez ohledu na druhé. To přesně ukazuje i mezičas mezi první a druhou světovou válkou. Tam k usmíření nedošlo. A důsledky na sebe nenechaly dlouho čekat. Proto myslím, že je velmi důležité mluvit už dnes o cestách, které by po skončení toho šíleného konfliktu, který právě prožíváme (tj. válka na Ukrajině), vedly nikoli k naprosté devastaci jedné či druhé strany, ale směřovaly po krivolakých a dlouhých stezkách ke snaze krůček za krůčkem hledat vedle spravedlnosti také odpuštění. Jinak to, co vytváříme skrze klid zbraní, není mír, ale pouze meziválečné intermezzo.

Immanuel Kant (Zum ewigen Frieden) napsal, že sjednání míru, v němž si jedna ze stran potají podržela „důvod k budoucí válce“, je „pouhé příměří, pozastavení projevu nepřátelství, nikoli však mír, který znamená konec veškerých nepřátelských jednání“. Karl Jaspers to komentoval slovy, že „kdo chce mír, nesmí klamat. Lež je principem války a veškeré politiky určované možnou válkou. Proto je pravdivost silnou zbraní míru.“ *Při pohledu na Vladimira Putina a jemu blízké však bývá vyslovována obava, že nebude-li jim dopřána rétorika vítězného dosažení cílů, nebude možné dosáhnout příměří ani míru. Jak Ty vnímáš souvislost mezi mírem, lží a pravdou?*

Jedním ze základních východisek pro hledání etické cesty dál v situaci současného světa, spojeného se zlem a s hříchem, je princip menšího zla. I tady je třeba mluvit na jedné straně o ideálu, o kterém mluví filozofové, a na druhé o skutečnosti, která je realizovatelná v konkrétních podmínkách a dá se charakterizovat jako rozlišování mezi větším a menším zlem. Z tohoto důvodu není adekvátní dávat konkrétnější kritéria pro to, k čemu jsou přizváni politici,

kteří poctivě, s vnitřním přesvědčením hledají dobro. Protože to záleží na konkrétní situaci a podmínkách a znalostech, které jednotliví politici mají. Jediné, k čemu křesťanská nauka v této oblasti volá a na co upozorňuje, je to, aby ten, kdo se o mír snaží, ctil to, co je v klasické etice válečného konfliktu nazýváno *recta intentio* – tedy správný úmysl. Tedy přesně to, o čem mluví Karl Jaspers – v tomto nesmí být lež, ale touha po pravdě. To, k čemu musíme volat, je, aby ti, kteří mají být architekty dohody či míru, měli naprosto čisté úmysly. Aby nekonali v situaci, kdy hledají své partikulární zájmy a vnější mír je pouze zástěrkou získávání vlastního prospěchu. V okamžiku, kdy ti, kteří se budou snažit o zprostředkování míru, budou mít čisté úmysly, je reálné spoléhat na jejich politickou moudrost a hledání toho, co je za dané situace menším zlem. Jak jsem již řekl, je jasné, že takováto dohoda není něčím definitivním, že s sebou nese také hledání dalších parametrů skutečného míru, které je spojeno s odpuštěním a postupnou změnou mentality, která může trvat velmi dlouho, ale na kterou nelze rezignovat. Jestliže se toto bude dít, pak i určité menší zlo při uzavírání smlouvy je způsobem, který, myslím, patří k realitě světa poničeného dědičným hříchem.

Všeobecná deklarace lidských práv roku 1948 shrnula zkušenost 2. světové války takto: „uznání přirozené důstojnosti a rovných a nezcizitelných práv všech členů lidské rodiny je základem svobody, spravedlnosti a míru ve světě; zneužití lidských práv a pohrdání jimi vedlo k barbarickým činům, urážejícím svědomí lidstva“. Z toho by plynulo, že mír je možný jen tam, kde panuje základní konsensus obledné lidské přirozenosti. Jenže ten je dnes tak obtížný, že se ve společnosti i uvnitř křesťanstva vedou tzv. kulturní války. Patriarcha Kyrill i mnozí jiní dokonce ospravedlňují ozbrojenou válku na Ukrajině jako obranu proti zkaženosti Západu. Jak je podle Tebe kulturní a fyzický mír, opírající se o poznání a uznání přirozených lidských práv, dosažitelný?

Stojíme před obrovským problémem hroucení celkového pojetí humanity, která byla nabídnuta světu právě Všeobecnou deklarací lidských práv po 2. světové válce. To je jedno z největších ohrožení, ke kterému současná situace vede. Jednotlivé války už jsou pak bohužel pouze symptomy tohoto obrovského ohrožení světa, co se týká pojetí lidské důstojnosti a hodnoty člověka. V okamžiku, kdy nebude možné sjednotit se alespoň na úrovni filozofické na hodnotě jednotlivce, je nutné říci, že válka jako prostředek pro získání vlastních cílů může být některými skupinami chápána jako legitimní. Budeme se v tomto případě vracet ke Clausewitzovi a jeho válce coby pokračování politiky jinými prostředky. Proto se domnívám, že je nesmírně důležité znovu a znovu se pokoušet o filozofické a etické hledání konsenzu, který se týká hodnoty lidské osoby, těch malinkých kondenzačních jader společného pohledu, k nimž se mohou připojovat kulturně podmíněné zkušenosti jednotlivých částí světa či jednotlivých civilizačních světů, které vždycky budou rozdílné. Na druhé straně, z pohledu realismu – jestliže k tomuhle není možné dojít, tak se opět ukazuje i to, o čem mluvil sv. Jan Pavel II. ve svém projevu ke Spojeným národům a co je vlastně obsaženo částečně i v konstituci *Gaudium et spes* Druhého vatikánského koncilu – není úplně rozumné zcela naivně zavrhnout teorii odstrašování jako něco, co může být mezikrokem pro zachování neválečného stavu v dnešním světě. Ukazuje se, že všechna ta rádooby ideální, ale teď spíše utopistická pojetí, která mluví pouze o spravedlivém míru, ale ne o spravedlivé obraně, mohou svou naivní idealističností, která nemluví o mezikrocích, otevírat obrovská rizika. Jsme tedy pozváni k tomu, abychom neztráceli ideál hodnoty jednotlivého člověka, ale zároveň vnímali, že jsme bohužel v situaci, kdy k přijetí tohoto společného ideálu vede velmi dlouhá cesta a je potřeba mít realistické pojetí mezikroků, které na této cestě budou směřovat správným směrem, ale budou také schopny překonat propasti, které v současnosti vznikají.

Odpuštění a usmíření mezi vírou a psýché

PhLic. Kateřina Lachmanová, Th.D.

S Kateřinou Lachmanovou rozmlouvá Radek Tichý

Podle evangelia máme odpouštět, dříve než se začneme modlit nebo než ponese me dar k oltáři. Jak vysoko stojí požadavek usmíření v „hierarchii přikázání“?

Hodně vysoko..., možná úplně nejvýš. Dotýkáme se tu samé podstaty křesťanství. Vždyť pojmem usmíření lze vyjádřit vlastní *kérygma*: „Bůh nás smířil sám se sebou skrze Krista a pověřil nás, abychom sloužili tomuto smíření“ (2 Kor 5,18). Vyplývá to i z teologické antropologie: Bůh je Láska a my jsme stvořeni k jeho obrazu. A proto růst v lásce, sjednocení s Bohem-Láskou je naplněním našeho života. Je tedy jasné, že všechno, co není láska, co lásku ničí, nás vzdaluje od tohoto krásného Božího záměru a „zarmucuje Ducha Božího“ v našich srdcích (srov. Ef 4,30). Nejsme pak tím, čím máme a můžeme být. Obrazně řečeno, nenávist a neodpuštění jsou něco jako embolie v krevním oběhu: člověku se špatně dýchá, ale může nastat i „zástava srdce“ (srdce v biblickém smyslu). Proto jsme vybízeni: „Především chraň a střež své srdce, neboť z něj vychází život (Př 4,23). Výstižně to vyjádřil C. S. Lewis v knize *Rady zkušného ďábla*, kde si pokušitel Zmarchrob stěžuje: „Musíme se smířit s tím, že všechny ty Jeho řeči o lásce... nejsou jen propaganda, ale strašlivá pravda. On *skutečně* chce zaplnit celý vesmír spoustou odporných malých kopií Sebe samého – tvorů, jejichž život bude kvalitativně podobný Jeho životu!“

Je to ale vůbec reálné, žít v usmíření se všemi lidmi?

Odpustit všem můžeme, ale žít v usmíření se všemi – to už nezáleží jen na nás. Odpuštění je totiž „jednosměrka“, zatímco usmíření vyžaduje „obousměr“ – vzájemné vstřícné kroky. K usmíření je tedy zapotřebí obou stran, i když někdo musí učinit první krok. Měl by to být ten, kdo se provinil: měl by požádat za odpuštění; a je-li jeho prosba přijata, dojde k usmíření. A pokud se lidé zranili vzájemně, což bývá častý případ, je nutné prosit o odpuštění vzájemně a vzájemně si také vyslovit odpuštění. Takže odpustit může jen každý sám za sebe, ale někdy jde o maximum, co lze pro uzdravení vztahu udělat: k dovršení usmíření je zapotřebí ochoty druhé strany. I když udělám vstřícný krok, a třeba opakovaně, není v mé moci druhého přimět k tomu, aby mi odpustil nebo aby stál o mé odpuštění – zkrátka aby se chtěl usmířit.

Znamená to, že člověk může mít s někým narušený vztah, aniž za to může?

Přesně tak. S tímto zjištěním je však nutné zacházet opatrně – nevzít se moc rychle do role ublížených nevinůtek: vnímat se vždycky jen jako oběť zlého zacházení druhých je patologické. V jakémkoli konfliktu bychom měli zkoumat své skutky a postoje ve světle Ducha, nejen pomocí falešných brýlí svých obranných mechanismů. Stále však platí, že každý mezilidský vztah je záležitostí dvou (a více lidí), přičemž já zodpovídám jen za svou část vztahu, za nastavení svého srdce – ne za celý ten vztah. V Písmu je k tomu jeden úlevný výrok: „Je-li možno, *pokud záleží na vás*, žijte v pokoji s každým“ (Řím 12,18). A pokud jde o usmíření, je nabíledni, že jenom na mně vždy nezáleží. Ostatně Pán Ježíš nikomu neublížoval, ba naopak, a přesto ho ne všichni měli rádi: mnozí ho pomlouvali, pokrucovali jeho slova, podkládali mu zlé úmysly, někteří ho k smrti nenáviděli. Byla by iluze očekávat, že zrovna mě budou mít všichni lidé rádi (i když jim to na rozdíl

Odpuštění je „jednosměrka“, zatímco usmíření vyžaduje „obousměr“.

od Ježíše vždycky neusnadňuji). Na druhou stranu – má-li někdo za sebou či kolem sebe celý hřbitůvek vztahů, je to spíš důvod k zamyšlení nad sebou.

Je pravda, že Ježíš sice hlásal lásku, ale jinde také prohlásil, že nepřinesl pokoj, ale meč: že kvůli jeho jménu nastane rozdělení v rodinách (potažmo i v rodině církve). Jak tomu rozumět?

To není snadná otázka. Určitě tu narážíme na skutečnost, že pravá láska neexistuje bez pravdy a spravedlnosti. Není to jakási krupicová kaše s medem, jíž zapatláme všechny trhliny mezi námi a budeme se tvářit, že nejsou, aniž bychom si lámali hlavu tím, jestli vznikly jen nedorozuměním nebo závažným hříchem, lží a nespravedlností. Křesťanská láska nemá nic společného s „láskyplným“ učením různých esoterických směrů, které sice chtějí, „aby byly všechny bytosti šťastné“, a bychom se *hlavně* měli rádi a usmívali se na sebe, ale za cenu odmítnutí kategorií dobra a zla, pravdy a lži... , za cenu popírání existence hříchu, a tím i potřeby pokání, odpuštění a přijetí Spasitele.

Bohužel my lidé umíme zkarikovat úplně všechno. Kromě zmíněné „eso-karikatury lásky“, která se snaží zlo přeznačit či zamaskovat, známe i karikatury onoho „Ježíšova meče“ (srov. Mt 10,34). Rádi se ho dovolávají různí bojovníci za čistotu pravdy a víry (teologie), z jejichž postojů však číší arogance a pýcha, pohrdání až nenávisť vůči jinak smýšlejícím. Jakmile však někde chybí vůně pokory a moudrosti shůry (srov. Jak 3,17n), což je vůně Beránka Božího, není fér se dovolávat Boha či Boží pravdy a namlouvat si, že mluvíme či jednáme v jeho jménu. Existuje i „moudrost zdola“, jak říká Jakub, z níž jsou cítit všechny ingredience pekla, především pýcha a svár: „Máte-li však v srdci hořkou závist a svárliвість, nechlubte se moudrostí a nelžete proti pravdě. To přece není moudrost pocházející shůry, ale přizemní, živočišná a ďábelská. A kde je závist a svárliвість, tam je i zmatek a kdejaká špatnost“ (Jak 3,14–16).

Ježíš říká, že máme odpustit, kdykoli nás o to někdo prosí. Co když ale ten druhý s prosbou nepřichází, vůbec si svou vinu nepřipouští a třeba ji ještě svaluje na nás?

Určitě to není zralá situace na nějaké usmiřovací setkání – to by dopadlo špatně. Vždycky ale můžeme pracovat na odpuštění ze své strany. Záměrně říkám „pracovat“, protože někdy jde o namáhavý proces, který má svou psychologickou i duchovní stránku. Ta psychologická zahrnuje snahu o objektivnější pochopení, co se vlastně mezi námi stalo a proč, ale také dopracování se k hlubšímu náhledu, pokud jde o mé vlastní potřeby, emoce, obranné mechanismy, špatně nastavené hranice, možná i aktivovaná starší traumata...

Duchovní úsilí znamená především snahu postavit se před Boží tvář a zachytit Boží pohled na ten konflikt, zkrátka podívat se na sebe i na druhého pohledem Božím, pohledem víry. Znamená to také začít zde uplatňovat zásady evangelia: modlit se za ty, kdo nám činí zle, žehnat svým nepřítelům a ze srdce odpouštět – to vše v síle milosti, kterou nám vydobyl Ježíš na kříži. Vždyť on se právě ve své krajní bolesti modlil: „Otče, odpusť jim, vždyť oni nevědí, co činí“ (Lk 23,34). Podotýkám, že v tu chvíli ho nikdo z viníků za odpuštění neprosil, Ježíš je v tom „proaktivní“. Ano, tohle je Boží láska agapé, láska zdarma daná, schopná oběti – a to nejen za ty, kdo jeho lásku opětvují: „Bůh však prokazuje svou lásku k nám tím, že Kristus za nás zemřel, když jsme ještě byli hříšní“ (Řím 5,8).

Někdo by řekl – ale já nejsem Ježíš, něco takového nedokážu.

Bez něho opravdu ne... Nedávno jsem si na internetu bez dechu vyslechla svědectví Immaculée Ilibaghizy, jedné z mála přeživších strašnou genocidu ve Rwandě v roce 1994. Víme asi, že výbuch nenávisti Hutuů vůči Tutsiům si vyžádal milion obětí na životech. Mezi nimi byli i oba její rodiče, tři bratři, většina přátel i příbuzných. Ve stísněném úkrytu strávila celé tři měsíce, zvenčí slyšela křik vrahů i obětí... Nejdřív v sobě živila nenávisť a touhu po pomstě, a když jí došlo, že to s vírou nejde dohromady, začala v modlitbě Otčenáš vynechávat invokaci „Odpusť nám naše viny, jako i my odpouštíme...“ Kupodivu ještě v průběhu masakrů nenávisť ustoupila. Srdce Imma-

culée zaplavila Boží láska a s ní nepopsatelný pokoj. Dokonce záhy po nabytí svobody pocítila nutkání zajít do vězení, kde se ocitl jeden z vrahů její rodiny, a nabídnout mu odpuštění. (Viz kniha *Odpustila jsem* – pozn. red.) Tohle znamená „pracovat se k odpuštění“: odříct se své hořkosti a nenávisti a nechat si do srdce vylít Boží lásku (srov. Řím 5,5).

Ideál je jedna věc, ovšem z psychologického hlediska se odpuštění jeví jako něco velmi náročného, ne-li nemožného.

Ze svědectví Immaculée je zřejmé, že odpustit lze i v těch nejstrašnějších případech – ovšem ne z vlastních sil. Většinou nám stačí ublížení mnohem menšího kalibru, abychom narazili na strop naší ochoty odpouštět. Je zřejmé, že Ježíšův ideál je možné žít jen silou jeho Ducha – tak jako všechny evangelní nároky: „U lidí je to nemožné, ale u Boha je možné všechno“ (Mt 19,26). Na druhou stranu, není dobré hned šermovat ideálem odpuštění, obzvláště tváří v tvář utrpení někoho druhého. Mohlo by se stát, že trpícím k jeho zraněným emocím naložíme ještě pocit viny, že nedokáže odpustit. (To se děje například při poradenství čerstvě rozvedeným lidem, obětem sexuálního zneužívání či domácího násilí.) U větších zranění si člověk prochází podobnými emocemi jako lidé, kteří se smiřují s terminálním onemocněním (srov. učení E. Kübler-Rossové): popírání, hněv a malomyslnost... A bývá spíš na škodu, když někdo první fáze přeskočí a hlásí „no problem“: nejspíš to bude jen popírání skutečnosti, byť ve spiritualizovaném hávu. Když však člověk ve svém „zápasu o lásku“ vytrvá, časem zakusí pokoj v srdci, jaký svět nemůže dát ani vzít.

○ životě, víře a ekumenismu

Ondřej Salvét, Dr. theol.

Církev musí sama sebe neustále obnovovat ve svém původním poslání.

S Ondřejem Salvetem rozmlouvá Tomáš Janko

Pane doktore, v letech 1992–1993 jste absolvoval konvikt v Litoměřicích, poté jste studoval na Katolické teologické fakultě v Praze. Co vás přivedlo ke kněžské službě?

Jsem z katolické rodiny, od dětství jsem ministroval a mými životními vzory byli kněží jako Jan Machač a Antonín Bradna, oba blízcí spolupracovníci kardinála Tomáška a někdejší vězňové komunistického režimu. Jejich statečnost, lidská ryzost a laskavost mě inspirovaly.

Ve druhé polovině let devadesátých jste pobýval na studijním pobytu v Irsku, kde jste později pracoval pro společnost Microsoft. Přivezl jste si odtud nějakou zajímavou vzpomínku?

Díky pochopení pana kardinála Vlka jsem mohl studovat v irské koleji v Maynooth nedaleko Dublinu. Tam jsem měl spolužáka, kterému bylo už kolem 60 let, jmenoval se Eamonn. Když jsem se ho ptal, co dělal předtím, odpověděl prostě: „Lovil jsem ryby“. Byl totiž vdovec, po smrti manželky vychovával šest dětí, a jakmile byly plnoleté, vstoupil do semináře. Jednou mě pozval do svého domu na západním pobřeží. Zvenku bylo slyšet, jak se vlny Atlantiku tříští o skalnaté pobřeží. Jeho dcery nám připravily večeři a Eamonn pak na stůl postavil lahev Bushmills whiskey. Zdvihl varovně prst a pravil: „Pozor, to je protestantská! Ale je moc dobrá.“

V letech 2001–2002 jste byl poslán na jáhenskou praxi v Řevnicích. Co taková praxe obnáší a jaké jsou její cíle?

Cílem jáhenské praxe je především, aby adept kněžství získal praktické zkušenosti z práce v pastoraci a aby se naučil spolupracovat s farářem a dalšími kněžími a rovněž s laiky, kteří v pastoraci pomáhají. Samozřejmě jsou jáhni posíláni tam, kde by farář sám jen těžko mohl všechny úkoly zastat.

Mohl byste prosím vysvětlit, jak se liší poslání faráře a kaplana?

Kaplan je křesťan, kterého biskup pověří pastorací zvláštní skupiny lidí – tak máme např. nemocniční kaplany. V poslední době tuto roli stále častěji zastávají ženy i muži laici. Toto označení se často zaměňuje s odlišnou funkcí farního vikáře. To je vždy kněz ustanovený v konkrétní farnosti, jehož rozsah služby a úkoly určuje a kontroluje farář. Farář je obvykle zkušenější kněz, kterého biskup trvale ustanoví v některé farnosti a svěří mu její správu.

Co může být pro hledajícího člověka překážkou v přijetí Boha? Je možné v současné době hledat odpovědi v minulosti?

Já bych odpověď hledal v současnosti. Ostatně v žádné době to neměli lehké ti, kdo opravdu hledali Boha. Podoba církve se v různých dobách mění a sílu či i kvalitu víry nelze měřit. Proto jsou nejrůznější statistiky sice užitečné pro rychlý schematický náhled situace, ale skutečnou diagnózu od nich čekat nemůžeme. Je zvláště smutné, když se církev kvůli své uzavřenosti nebo i pro mravní pohoršení sama stane pro lidi překážkou na cestě k Bohu. Církev musí sama sebe neustále obnovovat ve svém původním poslání, což je hlásání evangelia.

S jakou odezvou se setkáváte ve vaší farnosti?

Setkávám se většinou s pochopením a pozitivní odezvou, ale občas přijdou

i velmi trpké chvíle. Nejvíce prospívá věcná kritika, zvláště když je láskyplná. To se přihodí jednou za dlouhý čas a pak s tím musím dlouho vydržet.

Jsou podle vás slova kritiky na adresu katolické církve oprávněná? Často se setkáváte například s narážkami na její zastaralost.

No to ještě zdaleka není to nejhorší označení. Slyšel jsem někde bonmot, že iPhone je lepší než Bible, protože tu není možné aktualizovat. Ale není právě proto Bible mnohem lepší než iPhone a než spousta dnešních elektronických vychytávek, jejichž obsah zítra zastará? Základní problém je v tom, že na církev je nutné dívat se zevnitř. Kdo se chce situovat do role nezaujatého pozorovatele, ten se obvykle zaměří jen na nějakou dobově podmíněnou část. Církvi lze jistě velmi dobře sloužit kritikou, ale nikoli neznalostí.

Setkal jste se s nepochopením vašeho poslání u nevěřících?

Nevěřící lidi spíš obdivuji, že většinou projevují vstřícný zájem a respekt. Pochopit kněžské poslání je v dnešní době obtížné i pro mnohé katolíky.

Jak byste odpověděl na otázku, zda je možné se pomodlit i jako nepokřtěný?

Ano, pojďme začít hned: „Otče náš...“

Co byste řekl či poradil tomu, kdo se snaží najít cestu k Bohu?

Ať se modlí, ať zkrátka Boha osloví, ať ho upřímně osloví. Třeba: milý Bože, chci tě najít. Prosim, pomoz mi.

Jak byste reagoval na slova: „Věřím v Boha, ale k žádné církvi se nehlásím“?

Když někdo sbírá známky, má tendenci seznámit se s dalšími filatelisty. Podobně muzikanti si rádi zahrají spolu. Tak i víra, pokud je živá, tíhne ke sdílení. A církev je právě společenství těch, kdo se hlásí k víře v Ježíše Krista jako Boha. Jiná věc je, že mnozí věří v Boha, ale Krista neznají. Pak je jasné, že jim církev nebude připadat zajímavá.

V dnešní době je velkým tématem celibát. Dokonce i papež František se k němu vyjádřil. Jaké je podle vás poslání celibátu pro katolického kněze? Jedná se stále o něco, co i v dnešní době má silnou hodnotu, nebo jde spíš o přežitek?

Myslím, že toto téma přitahuje zbytečně mnoho pozornosti. A papež František se, stejně jako jeho předchůdci, vyjádřil dost jednoznačně. Mohu jen trochu provokativně dodat, že poslední dobou dostává celibát nový a netušený smysl, totiž upozornit na hodnotu a nezaměnitelnost svátostného manželství pro život církve a světa. Zároveň je to cesta následování Ježíše Krista v radikální víře, že budoucností člověka je Boží království, kde zavládne dokonalá svoboda a všichni budeme proniknuti Boží láskou. A to je takřkájící nadčasový smysl celibátu: svědčit o tom, že život je věčný.

Delší dobu si všímám rozdílů mezi katolíky v Čechách a na Moravě. Na Moravě jsou katolíci údajně spíš „konzervativní“ a v Čechách zastávají volnější postoje. Je to tak?

Při pohledu z vnějšku více vyniknou rozdíly, které jsou spíše kulturně podmíněné. V tomto smyslu skutečně existují velké rozdíly mezi regiony v rámci Česka, ale když se ptáte jednotlivců, je to stále tatáž duchovní krajina, v které všichni putujeme, někdy bloudíme a někdy žasneme nad stvořením i jeho Tvůrcem.

Co pro vás znamená ekumenismus? Je dobré vést dialog mezi jednotlivými denominacemi?

Ekumenismus je snaha o sjednocení křesťanů. To nemá šanci na úspěch bez modlitby, což je dialog s Bohem. Takže odpovídám: ano, je dobré vést dialog především s jediným Bohem v Trojici, aby on sám svým Duchem napomohl porozumění v dialogu mezi církvemi.

Je možné najít mezi katolíky a protestantskými církvemi společné rysy týkající se věrouky?

Těžko odpovědět stručně, protože protestantských (nekatolických?) církví je velmi mnoho, a i mezi nimi existují rozdíly. Všichni však čteme totéž Písmo a nasloucháme témuž Kristu, v němž Bůh zjevuje sám sebe. Proto je společných rysů z principu mnohem více než rozdílů. Ale sváry a konflikty mezi církvemi prakticky nikdy neplynou z věroučných rozdílů.

Jaké je dnešní poslání církve?

To lze souhrnně a výstižně říci spolu s koncilovou konstitucí *Gaudium et spes* (čl. 93). Církev má velkodušně a účinně sloužit lidem dnešního světa. Má se přitom držet evangelia a spolupracovat se všemi, kdo milují a hledají spravedlnost. Církev má od Boha jasné zadání: vidět ve všech lidech Krista a účinně jej milovat slovem i skutkem, aby i oni byli povzbuzeni k živé naději a nakonec dosáhli spásy.

Jsou protestanti odpadlíky od pravé církve, nebo nevládními bratry katolíků?

Takovéto vymezování bylo obvyklé v době před první světovou válkou, kdy existovala stavovská společnost s jasným vymezením kulturních i náboženských skupin. K posílení vlastní identity pak měly jednotlivé skupiny sklon definovat ty ostatní negativně, např. jako bludaře nebo odpadlíky. Pokud někdo ještě dnes takto označuje křesťany jiných vyznání, pramení to nejspíše z neznalosti nebo, což by bylo závažnější, z osobních či zděděných negativních zkušeností. Nejhorší pak je, když dochází k zpětnému obviňování ve smyslu: „oni si o nás myslí, že jsme heretici“. Řešením je jedině navázání osobních kontaktů napříč církvemi.

Co byste rád sdělil studentům naší fakulty, potažmo studentům celé Univerzity Karlovy?

Přeji všem Boží přízeň a hojnost darů Ducha svatého!

Kristus – naše smíření

PAVEL FRÝVALDSKÝ

ThLic. Pavel Frývaldský, Th.D.

*U Krista i u křesťana
odpuštění bolí a má
podobu kříže.*

Náš svět se vyznačuje mnohými formami rozdělení. Všudypřítomné roztržky mezi jednotlivci, skupinami i celými národy často vyústí do strašlivých bojů a válek, jak jsme toho také dnes svědky. Obrátíme-li náš pohled k Bibli, tak již od jejích prvních stran zjistíme, že hlavní příčina nejednoty mezi lidmi nespočívá v rovině společenské, politické nebo hospodářské, nýbrž v samotném srdci člověka, které se odvrátilo od Boha. Mír mezi lidmi je proto jen tehdy možný, pokud nastane opravdové smíření s Bohem. Náležitě to vyjádřil papež Benedikt XVI. ve své knize *Ježíš Nazaretský*: „Roztržka s Bohem je počátkem každé nárůžky v člověku; a její překonání základní podmínkou míru ve světě. Jen člověk usmířený s Bohem může být v míru a souladu sám se sebou a jen člověk usmířený s Bohem i se sebou může šířit mír kolem sebe a dál do světa“ (I., s. 115).

Usmíření koho?

V Novém zákoně se setkáváme s tvrzením, že Ježíš nás usmířil s Bohem: „Neboť v Kristu Bůh usmířil svět se sebou“ (2 Kor 5,19). Co to ovšem znamená? Tento výrok bývá špatně pochopen, jako by se usmíření týkalo Boha, a nikoliv člověka (apoštol Pavel zde přitom výslovně říká, že usmířován je svět s Bohem, nikoliv Bůh s člověkem). Je to přece člověk, který se od Boha odvrátil, nikoliv Bůh, jenž si nemůže protivit člověka a chovat nepřátelství ke svému stvoření, které miluje (srov. Mdr 1,14). V tomto smyslu musíme chápat Ježíšova slova o lásce k nepřátelům: „Milujte své nepřátele a modlete se za ty, kdo vás pronásledují, abyste byli syny nebeského Otce; protože on dává svému slunci svítit na zlé i dobré a déšť posílá na spravedlivé i nespravedlivé“ (Mt 5,44–45). Ježíšův neslýchaný požadavek je tedy pobídkou, abychom se podobali Bohu, který miluje i své nepřátele. Jeho láska je jako slunce, jež svítí všem lidem, či jako déšť, který se snáší na zem pro všechny. Bůh v projevech své lásky nečiní rozdíly mezi lidmi. Nemůžeme tedy říci, že by byl Bůh znepřátelen s člověkem, ale pouze že člověk se skrze svůj hřích stal nepřitelem Božím.

Usmíření se tedy musí primárně týkat nás lidí, nikoliv Boha samotného. Můžeme vzpomenout na krásná Ježíšova podobení o „ztraceném a znovunalezeném“ (Lk 15). Podobení o zatoulané ovci, ztracené minci či marnotratném synu hovoří o bláznivé, až nepochopitelné Boží radosti z konkrétního člověka, který se od svého Otce odloučil, ale nyní se k němu navrácí. V tomto smyslu se usmíření netýká pouze člověka, ale skutečně též Boha, jehož milující srdce zarmucuje lidská zrada, odmítnutí, lhovost a jež se znovu raduje z obrácení, k němuž Ježíš (a církev) nás vybízí (srov. Mk 1,15).

Oběť smíření

Jak ovšem porozumět tomu, že nás Ježíš usmířil se svým Otcem svou smrtí na kříži? Proč byla potřeba tato oběť vtěleného Božího Syna pro naše smíření? Slavnou teorii vykládající toto tajemství předložil ve středověku sv. Anselm ve svém spise *Cur Deus Homo* (*Proč se Bůh stal člověkem*). Ačkoliv má tato teorie své limity, přesto obsahuje zajímavou intuici: hledá třetí cestu mezi prostým Božím odpuštěním lidského hříchu (milosrdenství bez spravedlnosti) a Božím trestem (spravedlnost bez milosrdenství) a nachází ji v Boho-lidském jednání, jež vede ke smíření. Nazývá ho *žadostiučinění* (*satisfactio*). Pokud celou Anselmovu teorii převedeme do roviny osobního vztahu, můžeme

z ní vytěžit hlubší vhled do problematiky. Uvedme příklad: Někdo skutečně miluje druhého, jako opravdový přítel či manžel (manželka), ale ten druhý závažným způsobem zradí jeho důvěru a proviní se proti němu. Jedná-li se o závažné provinění proti opravdové lásce, pak není možné jen mávnout rukou a říci: „Nic se neděje. Odpouštím ti.“ To by nebylo poctivé a k opravdovému smíření by to nevedlo. Ale ani touha po pomstě nebo po trestu není cestou ke smíření, nýbrž k naprosté roztržce. Třetí cestu vyhlíží Anselm: Jde o to, že ne ten, kdo ublížil, ale ten, komu bylo ublíženo, „protrpí“ ve svém srdci celou hloubku zrady a skrze přijatou bolest vysloví opravdové odpuštění. Pouze takto je umožněno viníkovi „obrácení“, totiž přijetí odpouštějící lásky, která má takovouto bolestnou podobu. Tímto způsobem může nastat vzájemné usmíření, a dokonce může vztah mezi těmito lidmi vstoupit na novou a hlubší rovinu, než tomu bylo předtím.

Toto přirovnání nám umožňuje lépe pochopit celou dynamiku Božího odpuštění a smíření. Jistě, provinil se člověk, nikoliv Bůh, ale Bůh sám ve svém Synu protrpí celou hloubku lidské zrady až k smrti na kříži, aby ukázal velikost své reálné lásky zraněné lidským hříchem a vyslovil své odpuštění. Ježíš však netrpí pouze jako Bůh, ale také jako člověk, jehož lidské utrpení je totožné s utrpením Boží lásky, a který proto může Boží odpuštění přijmout zástupně za nás za všechny. „Zástupně“ neznamená „místo nás“, ale „na našem místě“: Ježíšovo ztotožnění se s námi hříšníky v jeho utrpení a smrti na kříži je tu proto, aby naši hříšnou existenci obrátilo k přijetí Boží odpouštějící lásky.

V tomto světle můžeme lépe rozumět Pavlovým slovům: „Jsme tedy posly Kristovými, Bůh vám domlouvá našimi ústy; na místě Kristově vás prosíme: dejte se smířit s Bohem! Toho, který nepoznal hřích, kvůli nám ztotožnil s hříchem, abychom v něm dosáhli Boží spravedlnosti“ (2 Kor 5,19–21). Bůh v Kristu smířil svět se sebou, ale my toto smíření musíme přijmout, což je možné pro naše existenciální spojení s Kristem.

Smíření mezi lidmi

Ježíšova oběť smíření s Bohem má pochopitelně velký význam pro člověka jako jednotlivce i celou společnost. Především má být křesťanům zřejmé, že když jim bylo odpuštěno, i oni mají odpouštět (Mt 18,21–26), třebaže odpuštění bolí a má podobu kříže. Dále je třeba říci, že Ježíšova krev prolitá na kříži nevolá po pomstě, ale volá po smíření mezi lidmi. Ježíš prostřednictvím své oběti na kříži, tedy radikální lásky k svému Otci a k druhým lidem, uskutečňuje novou a věčnou smlouvu, pravou jednotu mezi Bohem a lidmi. Kristův kříž proto není znamením rozdělení, nýbrž příčinou jednoty a smíření nepřátel (srov. Ef 2,14–16). Je pravda, že rozdíly mezi lidmi zůstávají, nemají být však nadále příčinou nepřátelství: „Potom už není Řek a Žid, obřezaný a neobřezaný, barbar, divoch, otrok a svobodný – ale všechno a ve všech Kristus“ (Kol 3,11). Je škoda, že už tolik nevnímáme radikální a v pravém slova smyslu revoluční novost těchto slov: nepřekročitelné etnické a sociální bariéry jsou mezi lidmi překonány a všichni se stávají bratry a sestrami v nové víře v Krista.

Celé naše téma má svou konkretizaci ve slavení eucharistie: Když slavíme mši svatou, Kristus nás vyvádí z vězení vnitřní samoty, nabízí nám Boží odpuštění a spojuje se s námi v jednotě lásky. Eucharistická jednota ovšem nemá být omezena pouze na vnitřní život církve, ale má vyzařovat do světa trpícího rozdělením a nepřátelstvím. Každý člověk, který zakusil Boží blízkost darující se v Kristově eucharistickém těle, se má sám stávat člověkem smíření a bližním těm, kdo potřebují jeho zájem, jeho modlitbu a jeho konkrétní pomoc.

Netušil jsem, že se dostanu k medievistice

Mgr. Peter Bučko, Ph.D.

História sa bez cirkvi prakticky nezaobišla.

S Petrom Bučkom rozmlouva Petr Kubín

Peter Bučko absolvoval doktorandské štúdium cirkevných a obecných dejín so zaměřením na medievistiku v únoru 2022. Rozhovor s ním vedl jeho školiteľ Petr Kubín.

Na KTF jste přišel až do doktorandského studia v roce 2016. Kde a co jste studoval předtím?

Magisterské štúdium histórie som absolvoval na Trnavskej Univerzite a v rokoch 2013–2016 zase (tentokrát bakalárske) juhovýchodeurópske štúdiá na FF UK so špecializáciou na rumunčinu. Už v prvom semestri štúdiá v Trnave som však uvažoval o doktoráte, čo však napokon vyšlo až v Prahe.

Můžete srovnat studium historie v České republice a na Slovensku? Předpokládám, že náročnější to bude na Slovensku, vzhledem k tomu, že je třeba se naučit také maďarsky.

Ak by som mal porovnať, asi by som konštatoval, že akademické prostredie na Slovensku je formálnejšie a konzervatívnejšie. V čase, keď som študoval v Trnave, ešte tam pôsobili výrazné osobnosti staršej generácie, ako boli profesori Marsina či Sedlák. K slovenskej medievistike samozrejme neodmysliteľne patrí aj maďarčina, nie úplne jednoduchý jazyk. Mal som svojho času naozaj šťastie na výbornú vyučujúcu. Okrem maďarčiny bolo však nutné mať aj dobré geografické znalosti Uhorska, keďže išlo o rozsiahlu krajinu s viacerými špecifikami. Mám však pocit, že vyučujúci v Prahe vedia viac naslúchať študentom a ich potrebám. Taktiež výskumné možnosti sú o poznanie lepšie ako v Trnave. Zarážajúce však pre mňa bol nepomer medzi doktorandským štipendiom na Slovensku a v Česku. Hoci Slovensko toľko neinvestuje do vedy, doktorandské štipendia boli pred pár rokmi dvakrát také väčšie.

Jak byste srovnal studium na pražské filozofické a teologické fakultě?

Je pravda, že KTF síce patrí k menším fakultám univerzity, ale prostredie je viac rodinnejšie ako na veľkej filozofickej fakulte. Ak by aj KTF bola pololuškou, tak študijné podmienky sú naozaj dobré, ak nie výborne. To sa týka aj prístupu vyučujúcich a ďalších pracovníkov, vybavenia knižnice či možností vycestovania.

A co spolužáci nebo spolužačky?

Na Slovensku bol študentský život o niečo búrlivejší. Mám tiež pocit, že moji trnavskí spolužiaci nemali toľko ambícií ako tí pražskí. Mal som však vždy šťastie na dobrý kolektív. To sa napokon na KTF ukázalo najmä na doktorandskom seminári, ktorý bol veľmi prínosný a podnetný a kde sme s kolegami mohli rozprávať o svojich textoch a výskumných problémoch.

Srdce vás vedlo k medievistice, proč? Cítíte v ní nějakou romantiku, nebo je to něco jiného?

Na začiatku štúdiá histórie som ešte netušil, že sa dostanem k medievistike. Zásluhy zrejme na tom má jedinečný seminár pomocných vied historických v Trnave pod vedením prof. Dobrotkovej, vtedajšej dekanke. A napokon aj prednášky profesora Rábika zo slovenských stredovekých dejín. Odbor histórie v Trnave, počas môjho štúdiá, bol vtedy výrazne orientovaný na medievistiku. Napokon obe svoje absolventské práce som venoval stredovekým témam.

Téma disertace jsme před šesti lety vybírali společně. Sžil jste se nakonec s nejstaršími uherskými světci? A kdo vás při studiu nejvíc ovlivnil? Byl to bratislavský profesor Martin Homza a jeho téze o sv. Svatoplukovi? Nebo spíše budapeštsko-evropský vědec Gábor Klaniczay, kterého dnes čte celý svět?

Táto téma sa naozaj ukázala ako vďačná a s veľkým potenciálom, čo som spočiatku ani netušil. Aj pri písaní dizertačnej práce som si uvedomil, že napriek hutnej historickej spisbe ešte zostáva mnoho otázok nevyriešených. S viacerými kolegami historikmi som sa zhodol na tom, že odborné texty o uhorských svätcoch, minimálne v slovenčine či češtine stále chýbajú. Samozrejme je tu mnoho maďarskej literatúry, hoci tá je dostupná len pre niekoľko málo čitateľov mimo Maďarska. Našťastie v posledných rokoch však Maďari publikujú viac textov v angličtine. Na Svätopluka, teda monografiu prof. Homzu, som pred niekoľkými rokmi narazil náhodou, hoci jeho práce som už predtým poznal. Jeho odvážne tézy ma naozaj prekvapili, hoci bez odvážnych myšlienok by sme sa vo vede asi neposunuli. Mal som však pocit, že mnoho ešte zostalo nezodpovedaného vrátane veľkomoravských (svätoplukovských) tradícií na Balkáne. Druhý spomenutý, Gábor Klaniczay, naozaj patrí k renomovaným odborníkom na svätcov, jeho opus magnum *Holy Rulers and Blessed Princesses* mi naozaj v mnohom pomohol. Napokon v neposlednom rade to bola i vaša práca o priemyslovských svätcoch, ktorá mi poskytla návod ako túto tému uchopiť.

Jste na něco ze své badatelské práce pyšný?

Zrejme by to bolo vôbec úspešné dokončenie štúdia a dizertácie popri práci a všetkom ostatnom, a to vlastne i v čase pandémie, keď bolo ťažké dostať sa k niektorým materiálom. Verím, že aj niektoré tézy, ktoré som rozpracoval vo

svojej dizertácii sa môžu ukázať ako zaujímavé. Taktiež som naozaj rád, že sa mi podarilo publikovať viaceré recenzie mimoriadne zaujímavých monografií, ktoré boli publikované v Českom časopise historickom.

Uplatnil jste znalost rumunštiny a Balkánu vůbec ve svém historickém bádání?

Štúdium balkanistiky na Filozofickej fakulte bolo naozaj obohacujúce vo viacerých smeroch. Okrem vycestovania na jazykový pobyt do Kosova, sa mi taktiež podarilo vylepšiť znalosť chorvátčiny, čo sa neskôr ukázalo ako veľmi prínosné pri práci s textami chorvátskych historikov. To samozrejme platí aj pre rumunské odborné texty. Balkanistika mi celkovo rozšírila obzor, čo som napokon vedel veľmi dobre zužitkovať pri mapovaní vplyvu a rozšírenia uhorských svätcov. Najmä teda ak prihliadneme na to, že stredoveké Uhorsko výrazne formovalo dianie v juhovýchodnej Európe a mnohé regióny de facto či de iure aj patrili k Uhorsku. Arpádovci so svojimi svätcami napokon udali istý trend, ktorý potom nasledovali viaceré kráľovské či kniežacie rodiny na Balkáne.

À propos, jaký máte vztah ke klasickým jazykům evropské historiografie, jako je latina a němčina? Dnešní studenti historie si na ně často nařikají, prý jim stačí angličtina, zvlášť když studují moderní dějiny.

Oba jazyky samozrejme nie sú jednoduché ale prakticky nevyhnutné pre európske dejiny. Priznávam, že s nemčinou som mal určité problémy, ale chcelo to viac snahy a išlo to. Čo sa týka latinčiny, myslím že každý historik by mal mať určitú znalosť.

Jaké plány máte do budoucna? Pevně doufám, že v nich má medievistika své místo.

Medievistike alebo už priamo uhorským svätcami by som sa rád venoval aj ďalej. Zatiaľ zvažujem svoje možnosti. Určite by som chcel publikovať aj niektoré zo svojich hypotéz, ak by to bolo možné, zrejme i v Maďarsku, kam napokon (ak to situácia dovolí) cestujem pomerne často. Mal som možnosť vycestovať priamo aj na vedecko-výskumný pobyt na Univerzitu ELTE v Budapešti v roku 2020, ktorý som však bol nútený prerušiť kvôli pandémie. Nadviazal som tam však viacero kontaktov, ktoré verím, že sa ukážu ako užitočné.

Máte na závěr nějaký vzkaz pro studenty historie a teologie na KTF UK? Má podle vás smysl studovat církevní dějiny?

Rád by som v prvom rade odkázal, že netreba mať žiadne obavy z Katolíckej teologickej fakulty. Tunajšie študijné a vedecko-výskumné možnosti sú naozaj výborné. Aj keď termín cirkevnej dejiny môže znieť pre niekoho odstrašujúco, história sa bez cirkvi prakticky nezaobišla. Napokon takéto štúdium je viac obohacujúce ako „klasické“ štúdium histórie a v mnohých smeroch ide až „na koreň“ problému.

Nejcennější spis naší fakultní knihovny

MILOŠ SLÁDEK

V knihovně Katolické teologické fakulty je uložen rukopis barokního teologa a historika Jana Floriána Hammerschmidta (1652–1735) *Historia Pragensis*, dílo rozsáhlé a nevydané tiskem. Autor působil jako děkan v Klatovech, v roce 1696 byl jmenován rektorem arcibiskupského semináře, roku 1698 se stal vyšehradským a staroboleslavským kanovníkem, posledních 25 let svého života působil v jedné z nejvýznamnějších českých farností, u Panny Marie před Týnem.

Jako historik navazuje na práce Bohuslava Balbína, Tomáše Jana Pešiny z Čechorodu a Jana Františka Beckovského. Hlavní pozornost věnoval dějinám Prahy a Klatov. Jeho *Historie klatovská* náleží k ukázkovým příkladům barokního zpracování městských dějin. V Praze se především zabýval místy významnými z hlediska duchovních dějin, v první řadě Vyšehradem a klášteřem svatého Jiří na Hradě. Vrcholem jeho tištěných prací je *Prodromus gloriae Praganae* z roku 1723, ve kterém se věnuje založení Prahy, dějinám staveb, řeholních i světských institucí, požárům a epidemiím i úloze města v rámci království. Pozoruhodný je i jeho relativně krátký český tisk nazvaný v duchu barokního konceptualismu *V Praze blaze, kdo má peníze* – oslava Prahy určená purkmistrovi a radě Starého Města pražského.

Historia Pragensis se skládá ze tří svazků. První zahrnuje údaje od bájně Libuše do roku 1637 (1081 stran), druhý údaje z let 1637–1711 (podobně rozsáhlý), třetí svazek – výrazně tenčí (384 stran), ale obsahově nejvýznamnější – představuje události z let 1711–1733. Rukopis je podle Antonína Podlahy psán rukou autora, jen ve třetím svazku se objevují i zápisy jiného písaře. Pokud bychom podle názvu očekávali proud událostí vztahujících se výhradně k pražským dějinám, byli bychom zklamáni. Většina textů se týká dějů mimopražských, hlavně evropských (Rakousko, Itálie, Německo, Anglie, Uhry, turecké války aj.). Hammerschmidt čerpá z českých historiků a kronikářů (Hájek, Kuthen, Dubravius, Slavatovy paměti, Pontanus, Adam z Veleslavína, Crugerius, Balbín aj.). U řady událostí jeho zdroje neznáme. Snad užíval i výpovědi očitých svědků, dobové korespondence, místních zápisků, nekrologií, archiválií pražského arcibiskupství apod. Otázkou zůstává určitá nesouměrnost spisu, jehož obsah teritoriálně přesahuje tematiku vymezenou v názvu. Druhý zamýšlený název díla – *Gloria Pragensis* – zřejmě lépe vystihuje autorův záměr představit Prahu v minulosti i současnosti jako přirozený střed evropského dění, oslavit své milované město v co nejširších souvislostech historických i dobově politických.

Co se stalo s nedokončeným rukopisem po Hammerschmidtově smrti, s jistotou nevíme. František Martin Pelcl jej zmiňuje v poslední čtvrtině 18. století jako součást

knihovny pražského arcibiskupského semináře, snad ho sem sám autor jako bývalý rektor semináře odkázal nebo uložil. Na konci 19. století rukopis důkladně prostudoval Antonín Podlaha a vydal z něj několik pozoruhodných úryvků (*Hammerschmidova Historia Pragensis*, *Věstník Královské české společnosti nauk*, tř. filosoficko-historicko-filologická, 1891, č. 6, s. 105–256). Vybíral zejména texty vztahující se k českým dějinám z Hammerschmidtovy současnosti (1691–1733), tedy časový úsek českých dějin, který není u jiných barokních českých historiků buď zachycen vůbec, nebo jen velmi stručně. Rukopis byl součástí seminární knihovny do roku 1950, kdy historická knihovna kněžského semináře přešla do vlastnictví fakulty. Vzhledem k poškození vazby i stavu papíru byly všechny tři svazky v roce 2021 restaurovány nákladem fakulty, práci se ujala přední česká restaurátorka Jana Tomšů.

Jako přílohu zde v českém překladu uveřejňujeme dva úryvky: 1) Údaje vztahující se k roku 1720 jsou typickou ukázkou autorova historicko-kronikářského přístupu. Věvodí jim stručný popis nočního přepadení a vraždy hraběte Clary nedaleko Štětí. 2) Údaje z roku 1729, jež představují pozoruhodný pramen k poznání barokních slavností souvisejících s kanonizací sv. Jana Nepomuckého. Zmiňuje-li Hammerschmidt připojené tisky a mědiryty, pak tyto materiály u rukopisu dnes z větší části chybí a nebyly tam dle svědectví Antonína Podlahy už v roce 1891.

Ukázky

Roku 1720 3. ledna kolem desáté hodiny ranní povstala bouře v Unhošti nedaleko Hájků a v čase konání mše, když ji celebrouval místní duchovní správce, křížovník s červenou hvězdou, blesk zasáhl a zapálil věž kostela. Celebující kněz přislíbil uskutečnit s farníky procesí do Hájků k blahoslavené Panně Marii, jestliže Bůh zbaví město od rozsáhlejšího požáru, a hle, ihned se oheň zmenšil a střecha věže nespada k poblíž stojícímu farnímu domu ani k některému městskému stavení, ale zřítíla se šťastně na hřbitov.

Po smrti císařovny vdovy Eleonory Magdaleny 19. ledna přes celé trojměstí ve všech kostelích zvonily zvony a konaly se pohřební slavnosti. Žádné veselosti, hudby, divadla, bály se nekonaly.

V tomtéž roce 1720 16. ledna usmrtili nejvznešenějšího pána Vratislava hraběte z Clary nějakí lupiči, kteří mají být jmenovaní níže, když se svým příbuzným, mladým panem hrabětem z Kokořova, spěchal po půlnoci ze svého statku Snědovice do Prahy. V jakémsi lesíku půl míle od dříve zmíněného statku jej, sedícího ve voze, zranili dvěma kulkami, pálice z pušek, a aby nebyli poznáni, přiběhli a služníkovi zhasili hořící louč, povoz vykradli, peníze a vše, co bylo drahé, uloupili a uprchli. Mladý pan hrabě z Kokořova (kterého Bůh zvláště ochránil, protože nebyl ranami z pušek zasažen) se vrátil s velkou bolestí srdce s ponechaným mrtvým tělem do Snědovic k hraběnce vdově, mladému hraběti a paní.

Avšak ti zločinci a jejich komplici byli chyceni, do staroměstských vězení postaveni, téhož roku 1720 11. září při shluku mnoha tisíc lidí a vojáků v posádce města

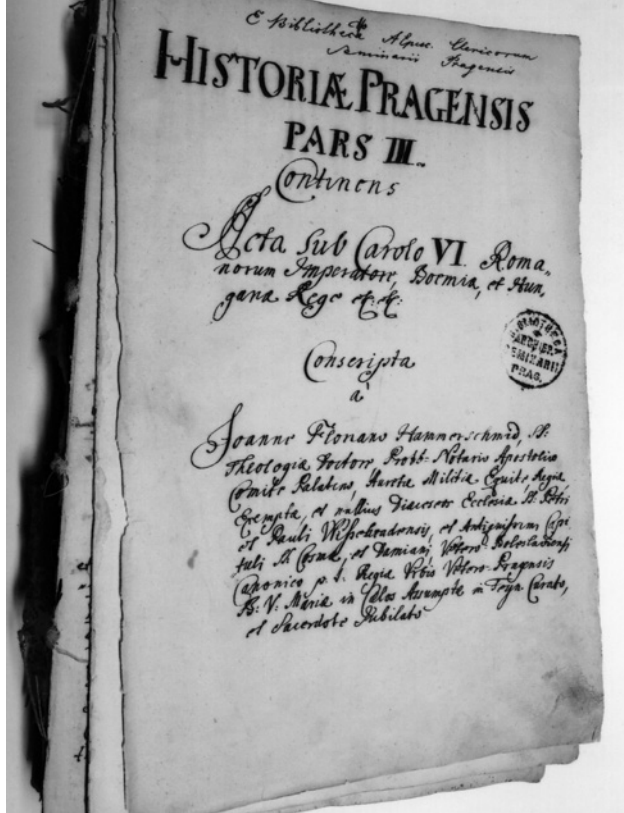
pražského vyvedeni k popravnímu místu, odsouzení k různým trestům. Matouš Kliml, brzy poté pálený žhavými kleštěmi, s Kryštofem Gürthem a Kryštofem Ticzem tažení k popravnímu místu v hovězí kůži, byli do kola vpleteni, na kolo postaveni a za-

věšeni do vzduchu. Václav Petráš, snědovický sládek, byl také do kola vpleten a v kole do vzduchu zavěšen. Matouš Hike, snědovický zahradník, byl podle dřívějšího rozsudku odsouzen zaživa k lámání v kole, na popravním místě byla onomu oznámena milost, aby byl pro své provinění potrestán stětím hlavy a na popravním místě pohřben. Jiří Beke byl podle dřívějšího rozsudku odsouzen zaživa k lámání v kole, obdržel milost a byl odsouzen šest let pracovat na veřejných pracích. Eliáš Bendl, kdysi klíčník nebo lokaj, a Jan Jiří Albert byli podle dřívějšího rozsudku odsouzeni ke stětí a k položení jejich těl nad kola, byli omilostněni na pět let k veřejným pracím. Kryštof Datterman, snědovický rychtář, byl dřívějším rozsudkem odsouzen ke stětí a k pohřbení na popravním místě, kvůli jeho stáří byl omilostněn k strávení dvou let na lehkých veřejných pracích. Matouš Nosovský byl podle dřívějšího rozsudku odsouzen stát tříkrát u pranýře s obnaženým a vytaženým mečem, k vyšlehání pruty a k vypovězení z království a dědičných zemí JMC, byl omilostněn, aby byl na popravní místo vyveden k milostivému spatření obviněných a potom aby pracoval dva roky na veřejných pracích. Václav Datterman byl podle rozsudku odsouzen stát jednou u pranýře, k vyšlehání z města a k vypovězení z království, byl omilostněn k veřejným pracím na jeden rok. Václav Romiš zemřel ve staroměstských vězeních, jeho tělo bylo vyvezeno a 19. září pohřbeno na popravním místě. Kryštof Romiš ležel v té době těžce nemocen a s jinými nebyl vyšetřován, dne 13. listopadu tohoto roku přijal rozsudek smrti a potom svrchu 20. listopadu byl vyslýchán, před shromážděním byl vyvedenému z vězení jedním řemenem lámán hřbet, potom byl vyvezen z města a tamtéž žhavými kleštěmi tisknut a pálen a na popravním místě odshora (v čemž byl omilostněn, neboť dle platnosti prvního rozsudku byl odsouzen k lámání v kole od dolní části těla) byl lámán v kole, do kola vpleten, do vzduchu byl vyzdvižen.

Téhož roku 1729 byla v Praze oslavována v oktávu, to je od dne 9. října až do 16. téhož měsíce, v Praze nikdy nevidaná hlavní slavnost kanonizace sv. Jana Nepomuckého, prohlášeného v Římě v tomto roce na svátek sv. Josefa, spojená s plnomocnými odpustky. K jak velikému úžasu a jak velebně byl pražský metropolitní chrám uvnitř i zevně vyzdoben, bude zjevné z připojeného, tiskem vydaného náhledu, jehož titul zní: *Agnus Dei e cera Virgine*. V sobotu před touto slavností 8. října bylo večer od půl

sedmé do osmé hodiny společně zvoněno všemi zvony celého pražského trojměstí. V neděli, to je 9. října, byla ráno před půl osmou ve strahovském chrámu zpívána slavnostní a pontifikální mše, kterou sloužil nejctihodnější pán metropolitní kanovník Jan Matouš Hollan, u které byli na Strahově v tutéž hodinu přítomni s procesími všichni faráři pražského trojměstí s městskými úřady a svým lidem, a k tomu právě tak všechny duchovní řády, které jindy mají ve zvyku objevovat se ve veřejných procesích, a všichni páni (titul) pražští kanovníci. Ale před těmito všemi se brzy ráno ukazovalo na pražském Hradě mužstvo posádky z regimentu pana polního maršála Sykinského se svými zbraněmi, prapory a polní hudbou a pražská domobrana se svými zbraněmi a prapory; byli rozděleni do různých stanovišť, totiž do Hradu, Hradčan a na Strahov. Po skončení pontifikální mše ve strahovském chrámu kráčely v procesí k metropolitnímu chrámu vpředu duchovní řády, tyto následovaly úřady pražských měst, též akademické úřady se svými fakultami, pražští duchovní správci, řádoví opati, páni pražští kanovníci, biskupové, následoval arcibiskup pražský, Svaté říše římské kníže a hrabě Künburg, kvůli stařeckému věku přenášený na nosítkách, který nesl ve svých rukách za největšího potěšení mnoha tisíc lidí shromážděných k tomuto slavnostnímu procesí neporušený jazyk sv. Jana Nepomuckého. Následovali královští místodržící, vyšší šlechta obojího pohlaví, nesčetný počet lidí, také hojnost cizinců, kteří přišli k této pobožnosti. Pro toto nejslavnější procesí přichozí do metropolitního chrámu proslovil v kostele k lidu kázání německým jazykem nejctihodnější pan opat strahovský, královský prelát, řádový vizitátor a generální vikář Marian Antonín Hermann, vně kostela zaznělo kázání v jazyce českém od nejctihodnějšího pána Zdeňka Chřepického z Modlíškovic, metropolitního kanovníka, jejichž tiskem vydaná kázání tuto přikládám.

Po kázáních nejctihodnější a nejjasnější pán Daniel Josef z Mayernu, biskup tiberiadský, probošt metropolitního chrámu, sloužil u většího chrámového oltáře, na kterém byl vystavený neporušený jazyk svatého Jana Nepomuckého, pontifikální mši doprovázenou zvukem bubnů a trub a trojí salvou z děl a jiných menších vojenských zbraní. Tělo téhož svatého spočívalo pod nejvzácnějším baldachýnem v křišťálovém a průhledném náhrobku nad jeho předcházejícím hrobem. Této mši byl na svém trůnu přítomen v biskupském rouchu nejvznešenější arcibiskup pražský hrabě z Künburgu. Po poledni měl v témže chrámu latinskou řeč nejctihodnější pán Josef Václav Lankyss, tohoto metropolitního chrámu kanovník prelát scholastik, kterou vytištěnou tuto přikládám. Po skončené řeči nejctihodnější a nejjasnější pán pražský světící biskup a představený Daniel Josef z Mayernu odsloužil nešpory a jiné obvyklé obřady. V tomto nejslavnějším procesí byl přenášen velký a krásný prapor sv. Jana Nepomuckého, který byl nesen v Římě při kanonizaci téhož svatého, a socha téhož v kanovníckém šatu, na krásném, hedvábím potaženém podstavci, vyzdobeném zlatými hvězdami, kterou přenášel klérus. V noci bylo celé trojměstí osvětleno slavnostními ohni, jak je patrné z náhledu osvětlené věže Týnského chrámu a mostecké pražské věže, které tuto připojené a přiložené

Ukázka rukopisu
Historia Pragensis

byly vydané tiskem. Na Strahově se konaly ohňostroje. Před arcibiskupskou rezidencí zaznívala krásná hudba a víno, stejně jako před rezidencí horního královského purkrabství, teklo pro množství prostých lidí.

Druhého dne ráno, to je v pondělí 10. října, pražská Karlo-Ferdinandova univerzita přešla ve slavnostním procesí z Týnského chrámu s čtyřmi univerzitními fakultami, čtyřmi nejkrásnějšími sochami, třemi alegorickými vozy a s vlastními bratrstvy z kostela sv. Salvátora Továryšstva Ježíšova do metropolitního chrámu, kde proslovil latinskou řeč vysoce urozený a nejjasnější pán Mikuláš Ignác Königsmann, doktor obojího práva, výše řečené univerzity profesor. Téhož dne přišla do metropolitního chrámu veřejná a slavná procesí mnoha tisíc lidí s krásnými dary poskytnutými sv. Janu Nepomuckému. Vedli je nepochybně pan arciděkan plzeňský, pan děkan stříbrský, pan děkan nepomucký, páni děkani rokycanský, žebrácký, berounský a rakovnický se svým svěřeným lidem, a nadto ti z onoho kraje a z onoho sousedství, kteří se s nimi chtěli spojit. Pontifikální mši onoho dne sloužil u většího oltáře v metropolitním chrámu nejjasnější pán Jan Adam Vratislav, hrabě Svaté říše římské z Mitrovic, biskup litoměřický. Dvě kázání, české a německé, od pánů metropolitních kanovníků. Téhož dne kvečeru ctihodní otcové z Továryšstva Ježíšova uvedli krásnou hudbu a zapálili slavnostní ohně. Jaká byla jejich vítězná brána, je zjevné z připojeného a tiskem vydaného náhledu.

V úterý ráno, to je 11. října, arcibiskupská studijní kolej: alumni, studující premonstráti, cisterciáci, benediktýni, vedla s připojenými otci hyberny, františkány, kapucíny, servity, paulány, minority od Sv. Jakuba, cyriaky atd. slavnostní procesí do metropolitního chrámu. Zpívanou jitřní mši kolem sedmé hodiny sloužil u hrobu sv. Jana Nepomuckého pan arciděkan plzeňský, doktor svatě teologie Jan Václav Mezlecký, vyšehradský kanovník, dvě

kázání, české a německé, proslovili páni metropolitní kanovníci. Pontifikální mši u většího oltáře sloužil nejjasnější pán Václav František Košín, biskup královéhradecký. Po poledni proslovil latinskou řeč veledůstojný otec Tadeáš Schweiger z řádu premonstrátů, profesor církevního práva v arcibiskupské koleji. Téhož dne 11. října ráno přišlo nejslavnější procesí kutnohorské, čáslavské, česko-brodské, novokolínské, kouřimské a sousední duchovní správce s mnoha tisíce svých lidí s prapory řemeslnických cechů, kopáčů stříbra a s třiceti sbory trub a bubnů. Večer byly kolem páté hodiny na Vltavě zpívány litanie za zvuku trub a bubnů, bylo slyšet výstřely z hmoždýřů a zapáleny slavnostní ohně.

Ve středu ráno, to je 12. října, bylo vedeno slavnostní procesí staroměstské od Sv. Jiljí nejctihodnějších otců svatého řádu dominikánů Starým a Menším Městem pražským s kongregací nejsvětějšího růžence. K těmto se připojili nejctihodnější otcové řádu menších bratří konventuálů u Sv. Jakuba, nejctihodnější otcové pauláni, trinitáři. České a německé kázání měli páni metropolitní kanovníci. Pontifikální mši u většího oltáře sloužil nejctihodnější pán Karel Dominik Řečický, metropolitní děkan. Po poledni proslovil latinskou řeč veledůstojný otec Kajetán Burger z řádu dominikánů, představený u Sv. Jiljí na Starém Městě pražském; které tiskem vydané tuto příkládám. Téhož dne přišlo nejslavnější procesí mnoha tisíc lidí: česko-budějovické, krumlovské, jindřichohradecké, veselské, soběslavské, tábořské a sousední duchovní správci se svým lidem a měšťany s prapory řemeslnických cechů, mezi nimi dvacet sborů trub a bubnů. Téhož dne také přišlo slavné procesí z kraje Prácheňského: písecké, sušické, volyňské, vodňanské, blatenské a okolní faráři se svým lidem.

Ve čtvrtek ráno, to je 13. října, přišli procesím nejctihodnější otcové augustiniáni od Sv. Tomáše na Menším Městě pražském s bratrstvem svatého těla Páně a sv. Šebestiána, ke kterým se připojilo bratrstvo sv. Barbory z kostela sv. Mikuláše profesního domu Továryšstva Ježíšova a nejctihodnější otcové hradčanští kapucíni. Pontifikální mši u většího oltáře v metropolitním chrámu sloužil nejctihodnější pán Jan Mauricius Václav Martini, prelát a metropolitní arciděkan pražský. České a německé kázání proslovili páni metropolitní kanovníci. Po poledni měl latinskou řeč pan Josef Zikmund Zenker, licenciát obojího práva, kterou vydanou tiskem tuto příkládám. Téhož dne také přišlo nejslavnější procesí s 265 prapory, třiceti sbory trub a bubnů: mladoboleslavské, česko-dubské, turnovské, hradištské, nazývané münchengracscké, a okolní faráři se svými farníky.

V pátek ráno, to je 14. října, přišlo slavné procesí nejctihodnějších otců karmelitánů od Sv. Havla, ke kterým se připojili nejctihodnější otcové kapucíni od Sv. Josefa na Novém Městě pražském, nejctihodnější otcové hyberni, nejctihodnější otcové františkáni reformáti od Panny Marie Sněžné, nejctihodnější otcové poustevnického řádu bosých augustiniánů od Sv. Václava na Novém Městě pražském, nejctihodnější otcové řádu servitů ze Starého i Nového Města pražského se svými bratrstvy. Pontifikální mši u většího oltáře v metropolitním chrámu sloužil nejctihodnější otec Josef Václav Lankys, tohoto chrámu

prelát scholastik. České a německé kázání měli páni metropolitní kanovníci. Po poledni pronesl latinskou řeč pan Jan Nepomucký Dvořák z Boru, kandidát obojího práva. Téhož dne přišlo slavnostní procesí s mnohými prapory a deseti sbory trub a bubnů: chrudimské, vysokomyštské, poděbradské, pardubické a nymburské, a jiní okolní faráři se svými farníky. Večer před chrámem sv. Havla a Salvátora Tovaryšstva Ježíšova bylo osvětlení doprovázené libou hudbou.

V sobotu ráno, to je 15. října, přišla italská kongregace z chrámu sv. Salvátora Tovaryšstva Ježíšova. Italskou řeč proslovil veledůstojný otec Constantin Caldonazzi S. J., představený italské kongregace a italský kazatel, kterou tiskem vydanou tuto přikládám. Pontifikální mši u většího oltáře sloužil nejctihodnější a nejvznešenější pán Zdeněk Jiří Chřepický z Modlíškovic, kanovník svatého metropolitního kostela. Téhož dne 15. října přišlo z venkova slavné procesí: žatecké, kadaňské, mostecké, lounské, postoloprtské a okolní faráři se svými farníky. Večer od půl sedmé až do půl osmé bylo společné zvonění všech zvonů celého trojměstí.

V neděli, to je 16. října, všichni pražští faráři s úřady a se vším svým lidem a zajisté také všechny duchovní řády jako prvního dne šli procesím do metropolitního chrámu, tělo sv. Jana Nepomuckého bylo přeneseno za shluku mnoha tisíc lidí přes Hradčanské náměstí postupně pány metropolitními kanovníky, pány řádovými opaty, litoměřickými kanovníky, univerzitními doktory, pražskými faráři atd. Pontifikální mši sloužil v metropolitním chrámu u hlavního oltáře nejctihodnější a nejvznešenější pán Daniel Josef z Mayernu, sufragán a pražský probošt, za trojích výstřelů děl pražských posádek a pražských obyvatel. Téhož dne přišlo slavné procesí roudnické, slánské, velvarské, budyňské, smečenské, mělnické, litoměřické a jiní okolní duchovní správci se svým lidem. Téhož dne proslovil latinskou řeč veledůstojný a znamenitý otec Bernard Rossdorff S. J., doktor svaté teologie a profesor těžé fakulty na pražské univerzitě; které tuto přikládám vydané tiskem. České a německé kázání měli páni metropolitní kanovníci. Kvečeru za slavnostního zpívání ambrosiánského hymnu pražským arcibiskupem a za společného zvonění všech zvonů celého pražského

trojměstí byla v metropolitním chrámu ukončena udělením požehnání tato největší slavnost; v porovnání s níž větší a slavnější Praha nikdy neviděla. V metropolitním pražském chrámu bylo v oktávu této slavnosti čteno přes 32 000 mší, přijímajících bylo přes 286 000.

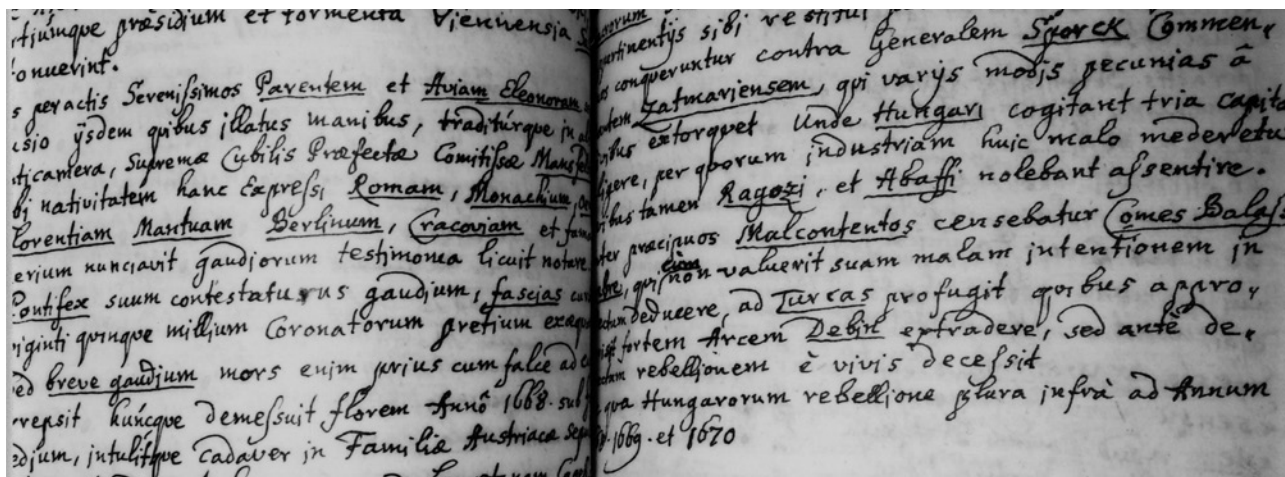
19. října před polednem páni pražští hudebníci, kterých bylo přes 200, předvedli v metropolitním chrámu na počest sv. Jana Nepomuckého ve dvanácti sborech trub a bubnů krásnou hudbu, při které zpíval pontifikální mši nejctihodnější biskup pražský, metropolitní probošt.

Po skončení osmidenní slavnosti v metropolitním chrámu započali 17. října nejctihodnější otcové křížovníci s červeným srdcem, nazývaní cyriaci, podobně slavnost ve svém kostele sv. Kříže uvnitř i zevně krásně vyzdobeném (pohled na triumfální bránu tuto přikládám) u prvního hrobu sv. Jana Nepomuckého, v kapli tohoto kostela pohřbeného; po všechny dny oktávu pokračovali s kázáním, zpívanou mší a nešporami. Prvního dne této slavnosti, to je 17. října, pontifikální mši sloužil nejjasnější a nejctihodnější pán Jan Rudolf Špork, hrabě Svaté říše římské, biskup adriatský, metropolitní kanovník. Německé kázání proslovil veledúst. pán Stanislav Josef Alexius Ehrenberger, křížovník Božího hrobu, na Zderaze u Sv. Petra a Pavla na Novém Městě pražském administrátor in spiritualibus. 20. října proslovil latinské kázání veledúst. pán Benedikt Josef Pretlik, křížovník s červeným srdcem, profes u Sv. Kříže v Praze. 24. října sloužil v kostele sv. Kříže u nejdůstojnějších otců cyriaků pontifikální mši nejctihodnější pán Jan Václav Dytrich z Lilienthalu, děkan na Vyšehradě u Sv. Petra a Pavla, prelát Království českého, po jedenácté hodině nešpory, litanie a žehnání s nejsvětější svátostí s výstřelem hmoždýřů. Po dobu oktávu této slavnosti u Sv. Kříže bylo čteno 622 mší, přijímajících tamtéž u prvního hrobu sv. Jana Nepomuckého bylo více než 5 000..

19. října nejctihodnější otcové jezuiti u Sv. Klimenta předvedli ve školním divadle na počest sv. Jana Nepomuckého jednu část opery, druhou část 20. října se sbory hudebníků.

17. října začaly osmidenní slavnost sv. Jana Nepomuckého také ctihodné panny uršulinky na Hradčanech ve svém chrámu, zde postaveném ke cti téhož svatého, a 24. října ji ukončily zpíváním ambrosiánským hymnem.

Ukázka rukopisu *Historia Pragensis*

Jak vyzdobil nejasnější pán Godefrid Daniel, svobodný pán z Wunschwitz, pro tento oktáv slavnosti na pražském mostě kovovou sochu sv. Jana Nepomuckého, je zřetelné ze zde připojeného, tiskem vydaného náhledu.

V Nepomuku, v rodišti sv. Jana Nepomuckého, rozkázal nejasnější a nejpřednější pán Bernard z Martinic, hrabě Svaté říše římské z Martinic, pán v Nepomuku, Smečně, Plánici atd., JMC tajný rada, Království českého místodržící, vyzdobit od 23. až do 30. října vnitřek kostela přeměněného z rodného domu světce krásnými obrazy, které představují zázraky tohoto světce, a zvenčí postavit velkolepou triumfální bránu. V tom chrámu byly udíleny po celou tuto osmidenní slavnost odpustky schválené papežem. K tomuto kostelu sv. Jana Nepomuckého, místu jeho narození, přišlo v tomto nepomuckém oktávu 42 procesí z různých míst. Čtených a zpívaných mší bylo 128, přijímajících eucharistii 33 500.

Nejvznešenější primas, arcibiskup pražský hrabě z Künburgu určil, aby v celé arcidiecézi pražské ve všech farních kostelích měst, městeček, vesnic se slavila tato slavnost kanonizace sv. Jana Nepomuckého jako třídenní, a v onom triduu dosáhl od papeže odpustky po svátostném vyznání a přijetí svaté eucharistie. Byl bych nedosáhl konce, jestliže bych chtěl vypočítat všechny slavnosti měst, městeček, vesnic. Jenom něco maličko sdělím, abys z drápu poznal lva.

Téhož roku 1729 ode dne 13. listopadu až do 15. téhož měsíce Jindřichohradečtí oslavovali po tři dny slavnost kanonizace sv. Jana Nepomuckého. Prvního dne ráno vedl nejslavnější procesí ze špitálního kostela sv. Jan Křtitele do farního kostela Nanebevzetí Panny Marie místní pan infulovaný probošt Václav Grotz, vyšehradský kanovník, ke kterému se připojily všechny řemeslnické cechy se svými prapory, bratrstva a kongregace, rozumí se: česká, německá, latinská a venkovanů zasvěcená sv. Izidorovi, nejctihodnější otcové františkáni z kláštera sv. Kateřiny, nejctihodnější otcové jezuiti, různí sousední děkani, faráři, hospodářští úředníci nejznamenitějšího pana hraběte Černína z Chudenic, městský úřad a téměř nekonečný počet domácího i cizího lidu se zapálenými svícemi. V tomto procesí byly přenášeny čtyři krásné malované výjevy, postavené od nejctihodnějších otců jezuitů, na kterých byly zobrazeny pomoc a zázraky sv. Jana Nepomuckého. Po příchodu tohoto slavnostního procesí do farního kostela sloužil pontifikální mši dříve jmenovaný místní pan jindřichohradecký infulovaný probošt, české kázání měl ctihodný otec Karel Benno, německé ctihodný otec Ignác Kürmreith, oba z Tovaryšstva Ježíšova. V následujících dvou dnech přicházeli do Jindřichova Hradce se svým početným lidem v procesích různých sousední páni faráři a získali odpustky povolené papežem. Posledního dne byla opět zpívána mše a české kázání, po jedenácté hodině kázání německé, které následovaly nešpory a skrze kostel vedené procesí a konečně zpívané Te Deum laudamus. Na předměstí poblíž řeky Nežárky u sochy sv. Jana se při osvětlení a za výstřelu děl po tři dny zpívaly litanie.

Ludvík Armbruster 1928–2021

Mireia Ryšková

Mé první setkání s prof. Armbrusterem se odehrálo v jezuitském studentském kostele ve Vídni, kam jsem chodila na ranní mši při svém studijním pobytu. Vůbec jsem ho neznala – najednou stál u oltáře člověk, jehož němčina zněla trochu jinak. Posléze jsem zjistila, že jde o jezuitu z Prahy, který jezdil do Vídně pravidelně kvůli místní japonské komunitě. Beze všeho se se mnou dal do řeči a mluvil o fakultě, s níž jsem v té době neměla nic společného.

Druhé naše setkání se již týkalo výuky teologické antropologie na KTF, a to na podzim roku 2004, relativně krátce po jeho příchodu na fakultu. Od roku 2005 do roku 2010 jsem pak patřila do jeho děkanského kolegia jako proděkanka pro studium.

Fakultu převzal po značně bouřlivém období a musel ji stabilizovat, což činil s klidem a rozvahou. V roli děkana úspěšně řešil složité situace, a to i díky jeho rozhledu, přátelskému, klidnému a laskavému vystupování. Nikdy jsem nezažila, že by byl na druhého zvýšil hlas. Většinou se usmíval svým typickým, trochu potutelným úsměvem. Byl to člověk vyrovnaný, který na sobě emoce nedával znát, a to ani ve chvílích, které pro něj nebyly úplně snadné.

Do českého prostředí se naplno vrátil po dlouhých desetiletích působení v Japonsku, a to mu umožňovalo dívat se na zdejší malý rybník s jistým odstupem a bez iluzí. Nechyběl mu humor ani odvaha jít do nejisté budoucnosti fakulty, která byla v té době zejména po stránce ekonomické a personální v obtížné situaci. Ludvík, jak jsme mu všichni v kolegiu říkali, k tomu přistupoval s trpělivostí a vírou v budoucnost. Nikdy nad nikým nelámal hůl. Na děkanátu byly pro všechny dveře otevřené, i pro ty, kteří přicházeli s kritikou.

Mezi mé nejhřejivější vzpomínky na spolupráci s Ludvíkem Armbrusterem nicméně patří přípitky o prvních středách v kolegiu, kdy jsme na chvíli přerušili práci a při houkání „zkoušky sirén“ si na přátelství a budoucnost připili. Na Ludvíkovi bylo vidět, že měl rád život i lidi. Proto lze bez obavy doufat, že nás provází svou přízní i z Božího království.

Informace

- 10.–16. 1. 2022 probíhal online týden otevřených dveří
15. 1. se konal Den otevřených dveří
27. 1. bohoslužba v arkýři Velké auly Karolina
1. 2. vstoupil děkan prof. Vojtěch Novotný do druhého funkčního období
23. 2. zasedání AS KTF
24. 2. kolokvium doktorandů oboru Církevní a obecné dějiny
- 2.–4. 3. zorganizovala KTF UK v klubu Ovce Sbírkou pro Ukrajinu
26. 3. fakultní pouť na Skalku
30. 3. zasedání AS KTF
8. 4. Tomáš Holub, přednáška Válka a svědomí
- 13.–19. 4. velikonoční prázdniny
27. 4. zasedání AS KTF
28. 4. mezinárodní doktorandská konference Cesty k ideji
2. 5. děkanský den
3. 5. ekumenická modlitba za Ukrajinu ve Velké aule Karolina
11. 5. rektorský den
- 13.–14. 5. jarní exkurze Katedry církevních dějin a literární historie na Jindřichohradecko
16. 5. emeritní profesor Stanislav Soušedík získal Medaili za zásluhy o rozvoj vědy
19. 5. slavnostní zakončení akademického roku Te Deum
25. 5. zasedání AS KTF
- 25.–28. 5. mezinárodní etické kolokvium k problematice asistovaného suicidia a pravdy
26. 5. uspořádal studentský spolek Copertino další ročník KTFestu
28. 5. fakultní pouť s plavbou na Ostrov u Davle
1. 6. zasedání VR KTF s habilitační přednáškou Daniely Rywikové
15. 6. řádné zasedání AS KTF
17. 6. převzala Michaela Ottová jmenovací dekret a stala se historicky první českou profesorkou oboru dějiny křesťanského umění a první profesorkou KTF
21. 6. ekumenická modlitba za oběti politické a náboženské zvěle ve Velké aule Karolina
1. 7. mezinárodní symposium Jazyk a styl biblického překladu: západoslovanské perspektivy
1. 7. – 31. 8. letní prázdniny
- 10.–16. 8. pomáhala KTF s organizací přijímacích zkoušek na ukrajinské vysoké školy pro ukrajinské studenty dočasně pobývající v České republice
- 5.–9. 9. spolupřádala KTF Letní školu církevních dějin II
19. 9. Stefano Parenti, přednáška o modlitbě hodin v liturgických tradicích Východu a Západu
30. 9. konec akademického roku
30. 9. – 1. 10. seznamovací kurz prvních ročníků
3. 10. začátek akademického roku
4. 10. imatrikulace a mše svatá Veni Sancte
12. 10. Blanka Zilynská, Jana Borovičková, David Trojan, přednášky na téma Mikrosvět středověké farnosti a cesty k jeho poznání
14. 10. kolokvium doktorandů oboru Církevní a obecné dějiny
15. 10. podzimní exkurze s doc. Milošem Sládkem
19. 10. zasedání AS KTF
22. 10. III. Fakultní pouť – Kokořínsko
26. 10. Martin Dekarli, přednáška Komentář, kvestie, traktát – tři kapitoly z dějin pozdně středověké universitní literatury
1. 11. Giulio Maspera, přednáška Trinitární ontologie a antropologie řeckých Otců
2. 11. zasedání VR KTF
3. 11. bakalářské promoce
7. 11. Marek Orko Vácha, přednáška Editace genomu – jeden z největších problémů současné bioetiky
9. 11. mezinárodní konference studentů doktorských studijních programů Imaginace – Inspirace – Interpretace
- 9.–11. 11. mezinárodní konference k 1050. výročí založení pražského biskupství s účastí KTF
14. 11. ekumenická modlitba za studenty
- 17.–18. 11. mezinárodní konference The Pattern and the Image: Insights from the Alexandrine Exegetical Tradition
23. 11. Juniorská univerzita
24. 11. konference Direktorium pro katechezi
26. 11. Na Karlovku!; Den otevřených dveří
29. 11. rigorózní promoce
30. 11. zasedání AS KTF
1. 12. adventní rorátní mše a společná snídanež; Jean-Michel Poffet, přednáška Evangelizace podle Pavlova Prvního listu Tesalonickým
3. 12. Cyklus V krajině – pouť do Doksan
7. 12. workshop k 1050. výročí založení pražského biskupství
8. 12. mariánská poutní slavnost fakulty
12. 12. magisterské promoce
14. 12. Jiří Renek, přednáška ADHD v dospělosti
15. 12. adventní rorátní mše a společná snídanež; doktorská promoce; předvánoční divadelní besídka
22. 12. adventní rorátní mše a společná snídanež
23. 12. 2022 – 2. 1. 2023 vánoční prázdniny
9. 1. – 12. 2. zkuškové období
25. 1. zasedání AS KTF
26. 1. Rose Pacatte, přednáška Víra a výchova v digitálním světě
28. 1. Den otevřených dveří
3. 2. bohoslužba v arkýři Velké auly Karolina
16. 2. Jana Švantnerová, přednáška Muzea v Izraeli I.–II.
20. 2. konference: Joseph Ratzinger – Benedikt XVI. (1927–2022)
22. 2. 2023 zasedání AS KTF
23. 2. Jana Švantnerová, přednáška Po stopách Leopolda Horovitze aneb Od diplomové práce k retrospektivní; Peter Barta, přednáška Chronometrické datování kulturního dědictví
24. 2. kolokvium doktorandů oboru Církevní a obecné dějiny
27. 2. Juan Andrés García Martín, přednáška Katolická církev ve Španělsku ve 20. století

Disertace

RATHOUSKÁ ŠTROBLOVÁ, Kateřina. *Reflexe socialistické minulosti v umění země Střední Evropy* (Dějiny křesťanského umění, obhajoba 17. 9. 2021)

Disertační práce se soustřeďuje na segment současných vizuálních umělců z Polska, České republiky, Maďarska a Slovenské republiky, kteří ve svém díle reflektují nedávnou minulost. Práce mapuje a interpretuje umělecké reflexe minulosti s důrazem na éru socialismu v regionu Střední Evropy a vymezuje specifika generace umělců narozených v 70. letech a jejich pozici v postsocialistické situaci. Tyto umělecké přístupy jsou kategorizovány a ukotveny v širokém trendu tzv. historiografického obratu v umění a následně zařazeny do širšího kulturního a umělecko-historického kontextu.

KOLÁŘOVÁ TAKÁCSOVÁ, Kornélia. *Severní portál kostela sv. Prokopa v Třebíči ve středoevropském kontextu se zvláštním zřetelem ke kostelům benediktinských klášterů v Uhrách* (Dějiny křesťanského umění, obhajoba 17. 9. 2021)

Cílem disertační práce je prozkoumat umělecké vztahy severního portálu kostela sv. Prokopa v Třebíči k podobným portálům ve střední Evropě první poloviny 13. století, zejména pak k těm, které jsou součástí kostelů bývalých benediktinských opatství v Uhrách (Lébény, Ják a další), a pokusit se stanovit, jakým způsobem mohly být jednotlivé památky vzájemně ovlivněny. Výhodiskem bádání je stylová kritika všech relevantních staveb, počínaje francouzskou oblastí přes německé (sv. Emmeram v Řezně, dóm v Bamberku) a rakouské země (dóm sv. Štěpána ve Vídni) až po Uhry a Moravu. Součástí práce je také kritické vyrovnávání s německou, maďarskou a českou literaturou k dané problematice a srovnání jejich výsledků bádání, které v jednotlivých jazykových oblastech probíhá stále do značné míry izolovaně.

LORENCOVÁ, Veronika. *Variarum delineationum et plerarum Pauli Pagani et aliorum: Kresby Paola Paganiho a umělců z jeho okruhu v albech Vědecké knihovny v Olomouci* (Dějiny křesťanského umění, obhajoba 10. 2. 2022)

Předmětem předkládané disertační práce je soubor kreseb Paola Paganiho (1655–1716) uchovávaný ve Vědecké knihovně v Olomouci. Práce aktualizuje dosavadní tuzemské, ale také zahraniční bádání vztahující se k dílu Paola Paganiho, definuje funkci jednotlivých dochovaných kreseb a otevírá otázku jejich datování i samotného autorství. Olomoucká sbírka kreseb Paola Paganiho je jako největší světový konvolut jeho kreseb zařazena do jednotlivých období Paganiho tvorby i širokého kontextu jeho díla.

BUČKO, Peter. *Kulty uhorských svätcov z 11. storočia* (Církevní a obecné dějiny, obhajoba 10. 2. 2022)

Dizertačná práca sa venuje kultom najstarších svätcov Uhorského kráľovstva. Jedná sa o osoby, ktoré boli svätorečené v roku 1083 – kráľ Štefan, jeho syn Imrich, biskup Gerard v roku 1083 taktiež zoborskí mnísi a pustovníci Svorad-Ondrej a Benedikt a v roku 1192 k nim pribudol kráľ Ladislav. Práca skúma aj svätcov bez doloženej hagiografie, menovite veľkomoravského panovníka Svätopluka, pätkostolského biskupa Maura a uhorského kráľa Šalamúna. Na analýzu kultov a jednotlivých hagiografií bola použitá široká pramenná základňa. Dôraz bol kladený aj na dochované hmotné pamiatky, patrocínia a sviatky.

MAKOVCOVÁ-DEMARTINI, Lenka. *Bedřich Vašek a „křesťanská sociologie“ v kontextu formování sociální nauky Církve v první polovině 20. století: implikace pro 21. století* (Katolická teologie, obhajoba 19. 9. 2022)

Disertace sleduje fenomén křesťanské sociologie jak v jeho dějinných podobách (v mezinárodní i domácí perspektivě), tak v jeho filosofickém a teologickém obsahu, a to v koncepci a díle historického protagonisty oboru křesťanské sociologie Bedřicha Vaška (1882–1959). Poukazuje na soudobé projekty katolických sociologů a teologů, jež se vztahují k průnikům teologie, katolické sociální nauky a sociologie a vykazují návaznost na historický fenomén křesťanské sociologie, resp. ukazují současné možnosti propojení teologického a sociologického diskursu.

Publikace

BENDOVÁ, Eva – KOLÁŘOVÁ, Petra – URBAN, Otto M. *Dřevořez / Woodcut*. Praha: Národní galerie v Praze, 2021

BENDOVÁ, Eva – NEUMANOVÁ, Eva – MÍČOVÁ, Marie. *Minka Vilemina Podhajska (1881–1963)*. Praha: Uměleckoprůmyslové muzeum, 2021

BENDOVÁ, Eva. *Oskar Kokoschka a blízké tváře / Oskar Kokoschka und nahe Gesichter*. Liberec: Oblastní galerie Liberec / Galerie Lázně, 2021

BRAVERMANOVÁ, Milena – DIESENBERGER, Maxmilian – DOLEŽALOVÁ, Eva et al. *The Benedictines and Central Europe: Christianity, culture, society 800–1300*. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2021

DOLEŽALOVÁ, Lucie – PACOVSKÝ, Karel – PÁTKOVÁ, Hana et al. *Lipnická bible: Štít víry v neklidných časech pozdního středověku*. Okrouhlice: Spolek Za záchranu rodného domu Jana Zrzavého v Okrouhlici, 2021

HAVELKA, Ondřej. *Náboženský šok: Religiózní otřesy v odlišných náboženstvích a kulturách, mezináboženský dialog a praktická religionistika poutnickou perspektivou*. Praha: Akbar, 2021

HRDINA, Antonín. *Duchovní direktář premonstrátského řádu*. Praha: Královská kanonie premonstrátů na Strahově, 2021

JINEK, Jakub. *Platón a problém filosofické vlády: Politické myšlení v dialogu Zákony*. Praha: OIKOYMENH, 2021

MOHELNÍK, Tomáš. *Tomáš Akvinský. O eucharistii v Teologické sumě*. Praha: Krystal OP, 2021

NOBLE, Ivana – ŠIRKA, Zdenko – NOBLE, Timothy et al. *Kdo je člověk? Teologická antropologie ekumenicky*. Praha: Karolinum, 2021

RAKUŠANOVÁ, Marie – NEŠLEHOVÁ, Mahulena – ZWICKL, András et al. *Degree of separation: Bohumil Kubišta and the European Avant-Garde*. Praha: Karolinum Press, Charles University, 2021

ŠMÍD, Marek – PETRÁČEK, Tomáš. *Vatikán a druhá světová válka*. Brno: CDK, 2021

VENTURA, Václav. *Starec a slzy*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2021

VOPŘADA, David. *Ambrož: Křestní katecheze*. Praha: OIKOYMENH, 2021

BENDOVÁ, Eva – ŠLAJCH, Václav. *Linky komiksu*. Plzeň: Západočeská galerie v Plzni, 2022

BUBEN, Milan. *České velkopřevorství řádu maltézských rytířů v dějinách*. Praha, LIBRI, s. r. o., 2022

FIEDLER, Eduard. *Sebedarování Kristovo: Christologický základ trinitární ontologie Klause Hemmerleho*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2022

HORÁČEK, Filip. *Dion z Prúsy: Řeč borystbanská*. Praha: Jednota klasických filologů, 2022

JINEK, Jakub et al. *Práce: Soudobé trendy a výzvy*. Praha: SO ČBK, 2022

KŘÍŽ, Jakub. *Nepatřičné právo: Příspěvky ke studiu nespravedlivých zákonů*. Praha: Leges, 2022

MIKULICOVÁ, Mlada. *Křesťané v Arábii před islámem: Stopy křesťanského života ve staroarabské poezii*. Červený Kostelec: Pavel Mervart, 2022

MOHELNÍK, Tomáš. *Tomáš Akvinský: O křtu a biřmování v Teologické sumě*. Praha: Krystal OP, 2022

NOBLE, Ivana – ŠIRKA, Zdenko – NOBLE, Timothy et al. *Kto jest człowiek? Bogosłowska antropologia*. Moskva: Издательство ББИ, 2022

RYŠKOVÁ, Mireia – ŠMÍDOVÁ, Lucie. *Ke kněžství ženy: Korespondence Josefa Zvěřiny a Mireii Ryškové (1980–1986)*. Praha: Karolinum, 2022

ŠMÍD, Marek – MANDZÁK, Daniel Atanáz – HAJDINOVÁ, Eva (eds.). *Svatý stolec a Československo I.: Edice dokumentů z let 1920–1922*. Praha: Karolinum, 2022

VOPŘADA, David – KORONTHÁLY, Pavel. *Quodvultdeus: Křestní katecheze*. Praha: Krystal OP, 2022

Nadační fond Arnošta z Pardubic

Vážení a milí čtenáři,

den za dnem vyhlížíme, co nám turbulentní doba přinese nového. Rozhodně se nenudíme! A kdyby snad přece jen někdo z Vás k tomu mírně inklinoval, necht' se o to intenzivněji začte do dalšího čísla fakulního zpravodaje DOXA, který právě držíte ve svých rukou. Po jeho prolistování třeba naleznete nějakou zajímavou inspiraci, kterou jste při prvním pročetí přehlédli.

Nicméně je téměř neuvěřitelné, že již více než sedm let máme možnost prostřednictvím fakulního zpravodaje nahlížet pod pokličku do kuchyně naší *alma mater*. Původní vize zakladatele časopisu DOXA, současného děkana, je stále navýsost aktuální. Informovat studenty, absolventy a další přátele fakulty o jejich „*radostech a nadějích, smutcích a úzkostech*“, a tak je společně sdílet, je stále hlavním cílem DOXY.

Ze své pozice předsedy správní rady Nadačního fondu Arnošta z Pardubic, jenž se snaží mj. zajistit finance na vydávání tohoto periodika, přitom vím, jak je obtížné, aby se další číslo DOXY dostalo až k Vám. Přestože redakční rada, stejně jako všichni členové správní rady nadačního fondu pracují bez nároku na odměnu, aby byly náklady co možná nejnižší, je nezbytně nutné na dvě čísla ročně sehnat cca 75.000 Kč.

Proto mi dovolu,te, abych Vám jednak vyjádřil svůj vřelý dík za Vaše štědré dary, jednak Vás tradičně požádal o stávající i další podporu. Opravdu, i částka odpovídající dvěma točeným plzeňským měsíčně nám velice pomůže!

Možností, jak přispět, je přitom celá řada. Někomu může vyhovovat dárcovský portál [darujme.cz](https://www.darujme.cz/projekt/1202945) na adrese <https://www.darujme.cz/projekt/1202945>, kde v tzv. widgetu lze nastavit jednorázový či pravidelný měsíční příspěvek a uhradit jej kartou, přes Google Pay nebo online, popř. klasickým bankovním převodem. Widget najdete na stránkách fondu (www.nfazp.cz) nebo fakulty (ktf.cuni.cz). Lze ho také i s popisem projektu sdílet prostřednictvím sociálních sítí, za což Vám budeme samozřejmě vděční. Využít můžete také QR na této stránce, nebo zaslat částku přímo na transparentní účet našeho Nadačního fondu Arnošta z Pardubic, 604 181 00 07/6000.

Upřímně Vám děkuji za Vaši podporu a přeji Vám vše dobré.

V úctě
Josef Fiřt

Číslo účtu: 604 181 00 07 / 6000
PPF Banka, Praha 6

Pro další informace, uzavření darovací smlouvy a potvrzení o poskytnutí daru (kvůli uplatnění nároku na odečet ze základu daně z příjmu) jsme vám k dispozici na uvedených telefonech a emailové adrese. Abychom vám mohli vystavit potvrzení o poskytnutí daru pro uplatnění nároku na odečet ze základu daně z příjmu, sdělte nám prosím svoji adresu.

Nadační fond Arnošta z Pardubic,
zapsán v nadačním rejstříku
u Městského soudu v Praze,
oddíl N, vložka č. 648
IČO: 2792 30 70
Thákurova 3, 160 00 Praha 6
Telefon: 220 181 561
E-mail: info@fondap.cz,
Web: www.fondap.cz

Pokud máte chytrý telefon a účet u banky podporující QR platby, pomocí tohoto kódu se Vám v aplikaci banky předvyplní platba na náš účet ve výši 100 Kč, kterou pouze potvrdíte. Děkujeme.

KOMENTÁŘ K VYOBRAZENÍ NA PŘEDNÍ STRANĚ OBÁLKY

Návrat marnotratného syna

Jiří Trnka, 1943, plátno, tempera, Moravská galerie

Trnku známe především jako ilustrátora, loutkáře a tvůrce animovaných filmů pro děti. Vedle toho také maloval. Námětem obrazu z přebalu je biblický příběh (Lk 15,11–32) o mladém muži, který požádal svého otce, aby mu předčasně vydal dědictví. Otec mu vyhověl a syn odešel do vzdálené země, kde si jmění rozmařile užíval. Brzy se ocitl v nouzi. Nakonec začal pracovat u místního farmáře, kde se staral o vepře. Tam si uvědomil svou chybu a rozhodl se vrátit k otci a omluvit se mu. Otec syna s otevřenou náručí přijal a uspořádal pro něj hostinu. Starší bratr však byl rozladěn, že marnotratník vrátil a byl takto vřele přijat, zatímco on sám věrně sloužil otci. Příběh o marnotratném synovi ukazuje, jakým způsobem Bůh přijímá zpět hříšníky, kteří se k němu obrací s pokáním a touhou po změně.

Na obraze, který má až barokně pojaté šerosvitné světelné uspořádání, stojí vlevo otec. Před ním pokorně klečí syn, který prohýřil své dědictví, klopi oči a prosí ho o odpuštění a znovupřijetí. Postava bez tváře přihlížející za bílou oponou zřejmě reprezentuje druhého syna, který otce neopustil a který vzniklou situaci vnímá jako nespravedlnost. Trnka se motivem „Marnotratného syna“ zabýval počátkem čtyřicátých let v souvislosti s ilustracemi pro stejnojmennou knihu Václava Renče, která vyšla v roce 1942 v Praze. Měla podtitul „Lidová hra o hříších, bloudění a uzdravení srdce v pěti dílech“ a šlo o veršované drama na motivy novozákonního podobenství – první inscenovanou hru jmenovaného básníka, dramatika a překladatele. Novozákonní příběhy a symboly se staly za druhé světové války v českém umění celkem frekventovaným námětem. Poskytovaly umělcům metafory, skrze které se mohli vyjádřit k utrpení, strachu a nadějím prožívaným jak v subjektivním, tak kolektivním smyslu.

Milan Pech

DĚJINY UMĚNÍ
HISTORIE A LITERATURA
TEOLOGIE
FILOSOFIE A ETIKA